SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2535

av Rickard Nordin m.fl. (C)

Klimat och energi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återuppta Sverige som klimatföredöme och införa styrmedel som säkerställer efterlevnaden av klimatmålen i Sverige såväl som EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatkompensation i tredjeland inte ska tillgodoräknas de svenska klimatmålen eller EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att målen i Parisavtalet och Agenda 2030 nås genom ett utökat internationellt samarbete inom klimatfrågor med ambitionen att alla utsläpp omfattas av en global koldioxidskatt eller ingår i ett system för handel med utsläppsrätter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av införandet av en svensk årlig utsläppsbudget fram till 2040 för att säkerställa att Sverige efterlever klimatmålen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en sanktion om efterlevnaden av den årliga utsläppsbudgeten misslyckas genom att öka nästkommande års utsläppsminskningskrav med 8 procent och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges klimatmål ska skärpas för att uppnå nettonollutsläpp till år 2040 och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning skyndsamt ska tas fram som beräknar de kostnader som det innebär om Sverige inte lever upp till EU:s klimatmål, inklusive inköp av eventuella utsläppsrätter, utsläppskrediter och potentiella straffavgifter som kommissionen kan utfärda, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Klimatpolitiska rådets utvärdering av regeringens klimatpolitik ska uppvärderas och att rådet även ska granska oppositionens budgetar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande för att EU skyndsamt breddar systemet med klimattullar till fler sektorer som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna i fråga om utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska säkerställa utfasningen av samtliga fossila bränslen och införa ett förbud för all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035 samt öka takten på utfasningen av fossila material, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige omedelbart ska stoppa all import av fossila bränslen från Ryssland och andra diktaturer och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ett skyndsamt totalstopp av import av fossila bränslen från Ryssland i hela EU och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda fossil reklam i såväl Sverige som EU och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett avskaffande av internationella handelshinder för klimatsmarta varor och tjänster i enlighet med WTO:s artikel 20 i syfte att främja spridningen av klimatvänlig teknik och klimatvänliga varor över gränserna och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s system för handel med utsläppsrätter ska utökas till att även ge tredjeländer möjligheten att ansluta sig och bilda s.k. klimatklubbar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för svensk klimatsmart export genom att införa de mål för export av klimatsmart teknologi som beslutades av Miljömålsberedningen liksom mål för konsumtionsbaserade utsläpp så att Sveriges globala klimatavtryck ska vara nettonegativt senast 2045, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla produkter på EU:s inre marknad ska klimatmärkas för att styra mot mer hållbar konsumtion samtidigt som Sverige går före och inför klimatmärkning nationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska se till att klimatmålet till 2040 innebär att utsläppen i EU ska minska med minst 95 procent till 2040, utan flexibiliteter, jämfört med 1990 års utsläpp och att det införs nationella, tekniska kolsänkemål för alla EU:s medlemsländer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kommissionen presenterar en mekanism, likt demokratilåset, så att de medlemsländer som inte gör sin del av klimatarbetet får sin EU-finansiering indragen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande på EU-nivå för att EU ska börja tillåta internationella transporter av koldioxid från avskiljningsanläggningar till lagringsplatser med hjälp av flera olika sorters transportslag och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att bioenergi från hållbara källor ses som en viktig lösning i övergången till ett mer hållbart samhälle på både kort och lång sikt och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reduktionsplikten skyndsamt ska revideras så att bioenergi från hållbara källor inte trängs ut vid ökad elanvändning utan används kompletterande för att uppnå större utsläppsminskningar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för införandet av en prissättning av minusutsläpp på EU-nivå och undersöka möjligheterna att

införa ett bonussystem för minusutsläpp inom EU ETS och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LULUCF bör justeras så att även tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) betraktas som negativa utsläpp och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge producenter av biokol stöd för de minusutsläpp som de ger upphov till och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta aktivt för att EU-kommissionens lagstiftningsprocess avseende CCS, CCU och bio-CCS ska påskyndas och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål för minusutsläpp och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta dubbla anspråk avseende minusutsläpp på samma sätt som traditionella utsläppsminskningar samt införa ett mål för andel privat finansiering av CCS-verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av den nationella klimatanpassningsstrategin och säkerställa tillräckliga resurser för att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan styrnivåerna och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa en klimatanpassningsfond på EU-nivå som kan finansieras genom intäkterna från koldioxidjusteringsmekanismen (CBAM) och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör genomföras en översyn av möjliga nya finansieringsmodeller för kommunernas klimatanpassningsarbete både på kort och på lång sikt samt om att utveckla kunskapsutbytet genom stärkt myndighetssamordning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en inkludering av klimatanpassning i det befintliga klimatpolitiska ramverket och i klimatlagen för att också beräkna behoven av klimatanpassningsåtgärder och därmed säkerställa tillräckliga resurser och tillkännager detta för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett införande av en avgift på offentligt vatten som kan finansiera klimatanpassningsåtgärder och modernisering av Sveriges va-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att totalförsvarets krisberedskap även bör omfatta klimatanpassning och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att klimatanpassning förs in i Sveriges livsmedelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för SMHI att genomföra bättre långsiktiga prognoser över klimatförändringarnas konsekvenser i Sverige genom att överväga en höjning av anslaget till SMHI och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för översyn av långsiktiga finansierings- och ansvarsmodeller i klimatarbetet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram riktlinjer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser, inklusive indirekta utsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att följa upp efterlevnaden av de nyligen införda kraven om att alla fordon som staten, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar eller framdrivas av förnybara bränslen från 2026 och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav för all statlig upphandling ska införas samt om att se över införandet av ett mål för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att offentliga aktörer går före och bygger resurseffektivt samt premierar ny och innovativ teknik i upphandlingsförfaranden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för det offentliga att gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling i större utsträckning bör betraktas som ett effektivt och kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ökande etappmål samt skattebaser som ökar andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av kraven i ekodesigndirektivet, bredda lagstiftningen till att omfatta fler produktgrupper och snabbare fasa ut de mest energikrävande produkterna i kategori G samt främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra den befintliga effektreserven mer klimatvänlig genom att ersätta den fossila oljan med fossilfria alternativ och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta den befintliga effektreserven med en ny teknikneutral mekanism som prissätter och ersätter extra effekt och som flexibelt kan bidra i bristlägen för att kapa pristopparna och att också införa en effektreserv som är förenlig med EU-rätten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett införande av en skrotningspremie för kvarvarande oljepannor i syfte att minska de fossila utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten till kortare avskrivningstider för miljö- och klimatsmarta investeringar i syfte att stärka marknadsmekanismerna i miljöpolitiken genom ett utökat producentansvar och avgiftsfinansierade fonder och tillkännager detta för regeringen.

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör tillsätta en tillståndsberedning vars syfte liknar Försvarsberedningens och som ska jobba nära statsråd och expertmyndigheter för att under maximalt ett år lösa ut de största problemen som kvarstår med långdragna och ineffektiva tillståndsprocesser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse Miljöprövningsmyndigheten till en väg in för tillståndssökande och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöbalken ska reformeras i grunden till en klimat- och miljöbalk med tydligare ramar och avgränsningar för snabbare och mer förutsägbara tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta över ansvaret för miljöprövningar från länsstyrelserna till Miljöprövningsmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidsgränser för handläggningstider för miljötillstånd ska införas, inklusive sanktioner vid förseningar, och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver återkomma med en proposition om förslagen från Miljötillståndsutredningen och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Accelerationskontoret ska ges ett vidgat uppdrag för att främja klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidsgränser för handläggningstider för miljötillstånd ska införas, inklusive sanktioner vid förseningar, och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att bredda Industriklivet till att även omfatta initiativ med fokus på koldioxidanvändning (CCU) och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en klimatdeklaration för fordon bör utgå från verklig förbrukning baserad på de data som genereras genom EU-kommissionens förordning (EU) 2021/392 och tillkännager detta för regeringen.

61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att underlätta bildelning genom att införa en enhetlig definition av bilpooler och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av trängselskatten i syfte att ta fram förslag på hur trängselskatten för miljöbilar kan sänkas, eller helst halveras, och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa styrmedel för att bromsa den utsläppsökning som nu sker inom transportsektorn och säkerställa efterlevnaden av transportsektorns utsläppsminskningsmål till 2030, vilka bör inkludera ett brett spektrum av resultatinriktade lösningar för att främja ökad användning av klimateffektiva biodrivmedel, utökad elektrifiering och mer effektiva transportlösningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning som är tydlig och jämförbar samt klargör livscykelperspektivet och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör överväga att sänka momsen på biobränslen till den lägsta nivån och med det höja reduktionsplikten så att utsläppen från transportsektorn minskar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka utbudet av svenskt biodrivmedel genom att skapa en omfattande strategisk reserv av biobränsle som är producerat av svensk råvara, motsvarande hälften av dagens dieselkonsumtion, och att staten i nästa steg bör upphandla och ställa krav på att det säljs billigt vid pump, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny reduktionsplikt som syftar till att sänka utsläppen i transportsektorn samtidigt som drivmedelspriset hålls nere och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att sänka reduktionspliktsavgiften för de aktörer som inte uppnår den föreskrivna inblandningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ta bort koldioxidskatten för biobränslen inom reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.

70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att påskynda omställningen av fordonsflottan till hållbar framdrift genom att presentera förslag om en bilbonus på 50 000 kronor för elbilar eller gasbilar, och förslaget ska även gälla begagnade miljöbilar till en kostnad om max 500 000 kronor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av miljöleasing som ger möjlighet att leasa en begagnad eller ny elbil eller gasbil och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en grön skatteåterbäring till alla medborgare för att kompensera för höjda drivmedelspriser i samband med klimatomställningen, och att återbäringen ska dubbleras på landsbygden där kollektivtrafiken är mer begränsad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedriva påverkan i EU för att säkerställa att drivmedel beskattas utifrån energiinnehåll i stället för volym och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka skatten på biodrivmedel inom ramen för reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en utredning om hur fordonsskatten för personbilar som differentieras efter koldioxidutsläpp och transporteffektivitet kan göra sig gällande också för tunga fordon, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att slopa energiskatten på kollektivtrafik, exempelvis båtar och bussar, som går på el, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra Bioekonomiutredningens förslag om att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inkludera koldioxidutsläpp från inrikesflyg i etappmålet för inrikes transporter till 2030 och tillkännager detta för regeringen.

79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att öka satsningarna på det strategiska innovationsprogrammet för flyg (Innovair) och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga möjliga rutter för regionalt flyg på el i syfte att påskynda övergången till ett hållbart, fossilfritt och mer energieffektivt flyg samt till elektrifiering och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för att höginblandade biodrivmedel ska få permanent skattebefrielse och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över incitamenten att minska utsläppen från tunga fordon och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att ta fram riktlinjer som stipulerar att 50 procent av utsläppen från fartyg på internationell resa som anlöpt eller avgått från svensk hamn bör inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa miljözoner för sjöfarten för att öka användningen av landström för att minska koldioxidutsläppen när fartyg ligger i hamn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att införa en breddad klimatpremie som också omfattar arbetsmaskiner som kan drivas av hållbara bränslen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slopa Lantmäteriets krav på ny förrättning för installation av laddplatser i samfällighet och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge kommuner större frihet att differentiera regler för parkering för att skapa miljöincitament och även främja effektivt nyttjande av laddplatser och tillkännager detta för regeringen.

88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa nationella mål för täthet av laddpunkter och tillkännager detta för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att publika laddstationer som erhåller statligt stöd måste möjliggöra betalning via roaming, och att det för privata såväl som publika som erhåller stöd bör krävas öppna gränssnitt samt beredskap för V2X, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att införa stärkta incitament för köp av elektriska tunga lastbilar och tillkännager detta för regeringen.
91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda genomförandet av den vätgasstrategi som regeringen gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram för att säkerställa vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett fossilfritt energisystem och tillkännager detta för regeringen.
92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förnybartdirektivet bör justeras så att spårbarhetskravet även inkluderar aktörer som tillhandahåller fossila bränslen så att det ställs likvärdiga krav på de som tillhandahåller såväl fossilt som förnybart bränsle, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beredskapslagring av fossilfria drivmedel under 90 dagar bör tas fram för att komplettera drivmedelslagring av fossila drivmedel för att stärka motståndskraften och tillkännager detta för regeringen.
94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nya intäktsregleringen ska driva mot en stärkt överföringskapacitet i syfte att möta den ökande efterfrågan på el och fokusera på smarta elnät, ökad användarflexibilitet, energieffektivisering och energilagring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa planeringsmål även för 2030 och 2035 för ny elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nya mål för energieffektivisering som ska tas fram bör ta fasta på den enorma potential för lönsam energieffektivisering som Energimyndigheten visat på, och målet ska också

kopplas till relevanta och effektiva styrmedel för effektivare nyttjande av både energi och effekt, och tillkännager detta för regeringen.

97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör anta ett energieffektiviseringsmål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, exempelvis genom att justera systemet med ursprungsgarantier så att de redovisas året om, timme för timme, och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan som undersöker behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt ser över behovet av ersättningsmodeller för handel med stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.
100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nytt uppdrag för att ta fram villkorade tillstånd bör tas fram för att stärka samexistensen mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen inklusive energiförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera regelverken kring samhällskritisk infrastruktur till att inkludera även förnybara kraftslags behov och tillkännager detta för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka transparensen i köerna för anslutning till stamnät och regionnät för både producenter och konsumenter och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av ellagen och elnätsregleringen för att underlätta investeringar i smart teknik och för att bereda vägen för nya affärsmodeller såsom införande av timmätning för kunder i det svenska elsystemet senast 2026 och tillkännager detta för regeringen.
104. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att bygga ut anslutningspunkter i stamnätet till all fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
105. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnät ska kunna projektera nätutbyggnaden till privata aktörer som kan bygga ut elnäten i en snabbare takt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

106. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för regional samplanering av nätinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
107. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elnätsinfrastrukturen bör byggas ut på ett sätt som minimerar behovet av markintrång samt att kravet på att använda marksnål teknik när det är möjligt bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
108. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra undantag från krav på koncession inom redan miljöprövat verksamhetsområde, som kan möjliggöra en snabbare elnätsutbyggnad, och tillkännager detta för regeringen.
109. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med heltäckande konsekvensanalyser och ett kostnadseffektivt styrmedel för Sveriges framtida elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
110. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att elproduktionen byggs ut förenligt med Sveriges energipolitiska mål i syfte att också stärka Sveriges motståndskraft i ett nytt säkerhetsläge och tillkännager detta för regeringen.
111. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att efterfrågan på el tillgodoses enligt den tidslinje efter vilken den gröna industrin byggs ut i Sverige med målet att Sverige ska bli världsledande i klimatomställningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
112. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska elsystemet ska vara robust och motståndskraftigt och tillkännager detta för regeringen.
113. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska elpriser ska hållas låga i syfte att fortsätta att möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel och tillkännager detta för regeringen.
114. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så snabbt som möjligt stärka energisystemet genom att bygga ut elproduktion i södra Sverige och öka överföringskapaciteten inom landet så att Sveriges elprisområden helt kan avskaffas och ett gemensamt konkurrenskraftigt elpris tryggas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

115. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska fokusera på möjliggörande lagstiftning, t.ex. acceptansfrågor och tillståndsprocesser, i syfte att påskynda utbyggnadstakten och tillkännager detta för regeringen.
116. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag på hur frivilliga och standardiserade effektavgifter kan införas och tillkännager detta för regeringen.
117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag på en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmen för att fasa ut den sista fossila andelen och tillkännager detta för regeringen.
118. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt genomföra förslagen i Energimyndighetens fjärrvärme- och kraftvärmestrategi i syfte att öka effektuttaget och tillkännager detta för regeringen.
119. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att sänka elskatten vid produktion av fjärrvärme och tillkännager detta för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa villkorade tillstånd från Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.
121. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag på hur tidigare avslagna havsvindparker ska kunna omprövas och tillkännager detta för regeringen.
122. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort skatten på biooljor för uppvärmningsändamål och tillkännager detta för regeringen.
123. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla gröngasprincipen i syfte att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten och tillkännager detta för regeringen.
124. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för hur biogasanvändningen kan vidareutvecklas till fler användningsområden och tillkännager detta för regeringen.
125. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett produktionsmål för biogas i syfte att möjliggöra mer långsiktiga förutsättningar för branschen och tillkännager detta för regeringen.
126. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara drivande för att ändra statsstödsreglerna på EU-nivå så att anläggningar oberoende

av storlek kan få stöd till biogasproduktion i Sverige och EU och tillkännager detta för regeringen.

127. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagstiftnings- eller förordningsändringar som skyndsamt träder i kraft för att lösa ut miljöprövningen av vattenkraften och att genomförandet av dessa ändringar inte bör innebära en kraftigt negativ påverkan på den totala kraftproduktionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
128. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda förslag som kan undanröja hinder samt finansiering som skulle möjliggöra effekthöjning av befintlig kraftvärme och vattenkraft, vilket inkluderar pumpkraft, som skulle öka effektuttaget kraftigt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
129. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att såväl jordbruksmark som kulturmiljöer har möjlighet att använda de undantag som finns inom ramen för miljöanpassning av vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
130. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnäts uppdrag kring vattenkraften i elberedskapen bör ändras så att även den småskaliga vattenkraften inkluderas, vilket stärker elberedskapen i större geografiska områden, och bör vägas in innan beslut om utrivning fattas och tillkännager detta för regeringen.
131. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att platsspecifika bedömningar kring alla nyttor och konsekvenser görs med beräkningsgrunder som är vedertagna och transparenta och att detta görs i samråd med berörda aktörer inom ramen för miljöanpassningen av vattenkraften som är gällande för såväl vattenkraft som dammar i övrigt, samtidigt som kostnaden tas av ansvarig myndighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
132. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta fram vattenkraftens avgörande bidrag till det svenska energisystemet genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätt samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder till rimliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.
133. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet samt öka effektuttaget och lagringskapaciteten och tillkännager detta för regeringen.

134. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för att ersätta äldre vindkraftverk med nya större verk (s.k. repowering) och tillkännager detta för regeringen.
135. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagstiftning för att möjliggöra att fastighetsskatten från energianläggningar tillfaller kommunens budget direkt i syfte att skapa större förutsägbarhet och tillkännager detta för regeringen.
136. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det kommunala vetot ska reformeras för att tydligare motiveras och avges tidigt i processen och tillkännager detta för regeringen.
137. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt införa ett nytt ansökningsförfarande för den havsbaserade vindkraften och tillkännager detta för regeringen.
138. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att åter ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut stamnätet till havs för att inte riskera att viktiga investeringar i elproduktion kommande år uteblir och tillkännager detta för regeringen.
139. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bättre behovsanpassning av hinderbelysning för vindkraftverk om det finns lokala förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
140. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning av gränserna i nätregleringen för att undvika att befintlig vindkraft minskar sin produktion av lönsamhetsskäl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
141. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimyndigheten i uppdrag att tillsammans med relevanta myndigheter förenkla och förtydliga regelverken för storskaliga solcellsparker, inte minst vid etablering på jordbruksmark, och tillkännager detta för regeringen.
142. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i instruktionen till länsstyrelserna, förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, och förtydliga att de ska verka för ny fossilfri kraftproduktion, oberoende av kraftslag, och i synnerhet fokusera på att öka elproduktionen i områden med underskott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

143. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föreslå en tionde punkt i 5 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, att ”länsstyrelsen ska vidare verka för att de av riksdagen fastställda energipolitiska målen nås och möjliggöra etablering av fossilfri kraftproduktion och elektrifiering av samhället i samexistens med livsmedelsproduktion och skogsbruk”, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
144. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är viktigt att beakta värdet av lokal energiproduktion vilken ökar systemets motståndskraft och möjliggör ödrift, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
145. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att helt slopa skatten för egenanvändning av solel vid mikroproduktion och skyndsamt återinföra skattereduktionen ”60-öringen” för att främja installation vid optimala sollägen och tillkännager detta för regeringen.
146. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att ge en skattereduktion till personer som äger andelar i mindre solcellsanläggningar på flerfamiljshus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
147. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ställa krav på teknik såsom optimerare i stället för att totalförbjuda solceller och tillkännager detta för regeringen.
148. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnät ska få i uppdrag att bygga ut ledningskapaciteten för att öka effekten från befintlig kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
149. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lönsamhetspotentialen i att livstidsförlänga befintlig kärnkraft efter år 2040 givet att miljö- och säkerhetskrav kan upprätthållas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
150. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra ett förbud mot uranbrytning, men fortsatt tillåta utvinning av uran som biprodukt, och tillkännager detta för regeringen.
151. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra kommunalt veto mot uranbrytning och tillkännager detta för regeringen.
152. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kommunalt veto mot gruvbrytning i alunskiffer och tillkännager detta för regeringen.

153. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverken kring fusionsenergi och införandet av en nationell strategi för fusionsenergi och tillkännager detta för regeringen.
154. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda byggandet av en tredje elkabel till Gotland för att säkerställa öns elförsörjning och skapa förutsättningar för omställning till ett klimatsmart samhälle och tillkännager detta för regeringen.
155. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät i uppdrag att utveckla flexibilitetsmarknader och möjliggöra för fler typer av aktörer att delta och tillkännager detta för regeringen.
156. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka återbruk och återvinning av byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.
157. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och förbättra energideklarationer för byggnader för att säkerställa att de leder till effektiviseringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
158. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att takytor bör betraktas som en strategisk resurs för dagvattenhantering och ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
159. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av styrmedel som bidrar till att minska nya byggnaders klimatpåverkan genom exempelvis ökat byggande i trä och tillkännager detta för regeringen.
160. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna till stärkt forskning och utveckling inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.
161. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå klimatmålen och tillkännager detta för regeringen.
162. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att den kommande nationella bioekonomistrategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiets klimatpolitik utgår ifrån ett klart och tydligt mål. Sveriges och världens utsläpp måste minska och det måste gå betydligt snabbare än idag. Återkommande rapporter konstaterar dock att omställningstakten är för långsam och i Sverige ökar nu utsläppen för första gången på väldigt lång tid. Den senaste mandatperioden har svensk klimatpolitik ändrat kurs och klimatpolitiken nedmonterats. Resultatet är att Sveriges utsläpp för första gången på decennier ökat – med hela 7 procent bara under 2024 – samtidigt som tillväxten näst intill stannat av. Sveriges klimatutsläpp måste ned och tillväxten upp. Att svika klimatarbetet är att bygga upp en moralisk skuld mot kommande generationer. Sverige måste bli ett föredöme i klimatpolitiken igen. Centerpartiet är ytterst bekymrade över Klimatpolitiska rådets rapporter återkommande kan konstatera att svensk klimatpolitik inte ser ut att styra mot målefterlevnad, varken de svenska eller europeiska klimatmålen. Vi vill skärpa Sveriges klimatmål för att nå nettonollutsläpp redan 2040, och EU ska minska sina utsläpp med minst 95 procent till 2040. EU:s mål till 2030 måste nås, så att vi också undviker omfattade böter. Men det ska ske inom eget territorium, Sverige ska minska utsläppen där de uppstår och inte klimatkompensera i annat land. Inte heller EU ska öppna upp för den möjligheten. Klimatmål som inte nås ska få kännbara sanktioner och vi vill att Klimatpolitiska rådets utvärderingar av regeringens klimatpolitik ska uppvärderas och att dess vetenskapliga rekommendationer ska vägleda arbetet för kommande år, om regeringens klimatpolitik visar sig otillräcklig.

Det måste kosta att släppa ut, och den som smutsar ned ska också betala för det. Samtidigt behövs morötter för omställningen, så att de hållbara alternativen snabbare kan börja användas, göra nytta, skalas upp och bli billigare än det som idag smutsar ned. Vår klimatpolitik kombinerar därför en effektiv prissättning på utsläpp med stöd till grön teknik som kan bryta fossilberoendet. Politikens roll ska vara att ta fram slagkraftiga styrmedel som gör det enklare att ställa om till ett hållbart samhälle och ser till att utsläppen minskar. Studier visar också att det är mer lönsamt att satsa på omställningen här och nu, än att skjuta besluten på framtiden och tvingas genomföra kostsamma nödlösningar i kombination med enorma klimatanpassningsåtgärder för att anpassa till ett klimat i förändring.

Att missa klimatmålen bryter mot svensk lag och mot internationella överenskommelser. Men det lägger framför allt en mångmiljardnota till kommande generationer. Centerpartiet vill utreda hur stora böter missade klimatmål på EU-nivå kan kosta 2030. Centerpartiet vill därför också införa en nationell utsläppsbudget, en koldioxidbudget, som sätter ett maxtak för hur stora de svenska utsläppen får vara, varje år. När vi inte målen så ska det få konsekvenser. Därför vill vi också att en nationell utsläppsbudget kommer med sanktioner. Lyckas man inte sänka utsläppen i den takt man ska, då ökas kraven till nästkommande år med 8 procent. Vi vill se ett klimatlås på EU:s budget. Där alla länder i EU som misslyckas med att sänka utsläppen i tillräckligt snabb takt inte ska få ta del av EU:s bidrag och fonder.

Arbetet med att minska utsläppen såväl nationellt som internationellt är en prioriterad fråga för oss. Vi har varit med och förhandlat den klimatlag som slår fast målet att Sverige år 2045 ska vara fritt från nettoutsläpp av växthusgaser. Vi har också varit drivande för att EU:s utsläpp till 2030 ska minska med minst 55 procent samt att varje medlemsland

ska vara klimatneutralt senast 2050. Men mer måste göras. Nu behöver vi vässa de verktyg som tar klimatmålen från visioner till verklighet. Vi ska snabba på omställningen ännu mer.

För att nå dit, krävs det att vi bryter fossilberoendet och storsatsar på de klimatsmarta innovationer som är förutsättningen för den hållbara utvecklingen. Den politiska ambitionen för att påskynda klimatomställningen behövs nu mer än någonsin. Inte minst för att utsläppen minskar i alldeles för långsam takt. Det behövs också för att det fossila energiberoendet blivit en viktig säkerhetsfråga. Stora mängder fossil kol, olja och gas importeras i dag från Ryssland till EU, en handel som bekostar Rysslands krig i Ukraina. Detta beroende måste brytas, omedelbart. Därför måste vi skruva upp takten inom alla samhällssektorer och genomföra viktiga reformer – från det lokala till det globala. Det behövs för klimatet, och för vår säkerhet.

Centerpartiet vet att tydliga och ambitiösa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket gynnar såväl Sverige ekonomiskt som företagens konkurrenskraft långsiktigt. Våra ambitiösa klimatmål skapar tillsammans med ny teknik affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärsmöjligheter som leder vägen för omställningen, inte en bakåtsträvande rädsla för det som är nytt.

Lösningen för klimatet finns i dagens teknik och framtidens innovationer, inte i gårdagens metoder. Genom att tillvarata människans uppfinningsrikedom och innovationskraft att finna de lösningar som krävs kan vi bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. Därför vill vi göra gröna investeringar enklare och mer lönsamma.

Det är allvar nu. Klimatkrisen är pågående. Våra styrmedel ska skärpas, inte överges. Klimatmålen behöver bli mer ambitiösa, inte urvattnas. Klimatet måste prioriteras. Ju längre vi väntar med att ställa om, desto mer kommer vi att få betala i form av oåterkalleliga klimatförändringar, hälsoproblem till följd av dålig luftkvalitet, förstörda naturvärden och förlust av biologisk mångfald. Att i stället vända utvecklingen, satsa på det hållbara och ställa om – en gång för alla – bidrar till fördelar som kommer oss alla till del. Det tycker vi är värt att kämpa för.

1 Ledarskap i EU och internationellt

Klimatet känner inga nationsgränser, och effektiva svar på de utmaningar vi står inför behöver därför vara internationella. Det krävs ett starkt globalt klimatarbete, och när andra länder vacklar behöver Sveriges och EU:s röst vara tydlig. Genom att i praktiken visa att ekonomisk tillväxt och utsläppsminskningar går att förena samtidigt som vi skapar jobb, kan Sverige och EU visa ledarskap internationellt. Eftersom Sveriges utsläpp är små i ett globalt perspektiv är det viktigt att vara pådrivande såväl regionalt som i EU och internationellt.

För att nå målen i Parisavtalet krävs snabbare minskning av utsläppen än vad vi ser i dag och mer kraftfulla åtgärder. Effekterna av klimatförändringarna drabbar hela mänskligheten i alla delar av världen. Det påverkar vår natur, vårt djurliv och alla aspekter av våra samhällen när extrema väderhändelser och naturkatastrofer blir allt vanligare. Torka, översvämningar och extremvärme tvingar människor runt om i världen att fly från sina hem. FN:s internationella klimatpanel IPCC har i en oroväckande rapport än en gång konstaterat att de globala utsläppsminskningarna går för långsamt.

För Centerpartiet är det en självklarhet att alla utsläpp ska bära sina kostnader genom att de omfattas antingen av ett koldioxidpris eller av ett handelssystem för utsläppsrätter. Vi vill att Sverige ska vara föregångare i EU, och att EU ska vara en föregångare i världen genom att anta ambitiösa och modiga utsläppsminskningsmål. Vi vill se att Sverige och EU utövar en vass klimatdiplomati som förmår skärpa andra länders klimatmål och politik, och bidrar med goda exempel utifrån våra erfarenheter.

2 Internationell handel som klimatverktyg

Sverige och svenska företag jobbar hårt för att minska sina utsläpp. Det gör att Sverige ligger långt före många andra länder. Det är bra, för då minskar vi våra egna utsläpp och sänker samtidigt utsläppen runtom i världen när våra produkter och tjänster ersätter andra som framställts med smutsigare teknik. Tack vare bland annat Sveriges nästintill utsläppsfria elsystem har många av de varor vi tillverkar här ett lägre klimatavtryck än i andra länder. Samtidigt innebär detta försprång och vår strikta klimat- och miljölagstiftning att svenska företag riskerar att drabbas av osund konkurrens, när andra länder avstår nödvändiga klimatregelverk och pumpar in pengar i den smutsiga fossila industrin. Det måste vara en fördel att göra det som är bäst för klimatet; därför välkomnar vi införandet av klimattullar till EU så att klimatförstörande länder tvingas betala för sina utsläpp. Nu vill vi bredda lagstiftningen till att succesivt omfatta fler sektorer, så att fler utsläpp får bära sina kostnader. Vi vil att intäkterna ska bidra till att öka klimatinvesteringarna, både för att förebygga nya utsläpp och för att bekosta klimatanpassningsåtgärder. Centerpartiet vill också att det ska vara lättare att handla med klimatsmart teknik så att svensk såväl som andra länders klimatsmarta export kan tränga undan utsläpp i andra länder.

Under 2019 släppte Kina ut mer växthusgaser än alla utvecklade länder i hela världen tillsammans. Året därefter byggde Kina mer än ett nytt stort kolkraftverk i veckan och bränner mer än hälften av allt kol i världen. Kolkraften är den enskilt största källan till den globala uppvärmningen. För att pressa de stora utsläpparna, som Kina, Indien och USA, att börja sänka sina utsläpp dramatiskt föreslår Centerpartiet fler hållbara frihandelsavtal. I nya handelsavtal ska hållbarhetskapitlen vara bindande. Om man bryter mot miljö- och klimatreglerna måste det få konsekvenser. Vi vill också öppna upp EU:s system för utsläppshandel till länder utanför EU för att möjliggöra för fler länder att följa Europas klimatledarskap. På så sätt tar vi också viktiga steg mot ett globalt pris på koldioxid.

Sverige har fantastiska förutsättningar att leverera de gröna innovationer som världen efterfrågar i omställningen. Vi har en tradition av innovativa människor och företag, vi har en välutbildad befolkning och vi har stor trovärdighet inom grön teknik. När vi skapar och exporterar framtidens tekniker ger det inte bara fler jobb och företag här, utan vi levererar klimatnytta som gör nytta långt bortom Sveriges gränser. Som exempel har tekniken som är under utveckling i norra Sverige för att tillverka fossilfritt stål potentialen att minska de globala utsläppen med 7 procent. Gröna innovationer kan alltså göra stor skillnad för klimatet samtidigt som det skapar exportintäkter till Sverige. Det är också en självklarhet att de exportfrämjande åtgärder som finns, exempelvis exportkrediter, ska gå i linje med Parisavtalet. Centerpartiet vill därtill att Sverige tar fram mål för export av miljövänlig teknik, som gynnar både Sverige och de länder som

kan använda tekniken i sin omställning. Vi vill införa mål för att minska Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp och att Sverige år 2045 inte ska ha någon global klimatpåverkan.

3 Höjda klimatambitioner i EU

Centerpartiet vill att alla länder likvärdigt ska bidra till måluppfyllnad och vill därför se bindande nationella klimat- och energimål för EU:s medlemsländer. Det behövs skarpa ekonomiska sanktioner så att länderna tar målen på allvar, ett klimatlås på EU:s budget. Det måste få så kännbara konsekvenser för ett EU-land att inte uppfylla målen, att det är bättre att investera i den gröna omställningen än att låta bli. För Centerpartiet är det också viktigt att de nya eller reviderade lagförslagen vilar på robusta konsekvensanalyser och oberoende vetenskapliga kalkyler som samtidigt respekterar att en effektiv omställning kan se olika ut i respektive medlemsland. Den lagstiftning som ska komma på plats bör säkerställa att EU uppfyller sina åtaganden i Parisavtalet och Agenda 2030.

I dag bygger EU:s regelverk på principen att koldioxid ska avskiljas och lagras på samma plats. Regelverket utgår också ifrån att koldioxiden ska transporteras från avskiljningen till slutförvar med hjälp av rörledningar. Detta är inte anpassat till dagens förutsättningar. Centerpartiet avser driva en uppdatering av EU:s regelverk, så att det ska vara tillåtet att transportera koldioxid från utsläppskällan till dess slutförvar med hjälp av exempelvis sjöfart.

Centerpartiet vill att EU:s totala energiförsörjning ska öka och att klimatomställningen ska vara i centrum för utfasningen av beroendet av rysk energi. Vi vill därför dubblera satsningarna i EU:s budget som exempelvis syftar till att stärka överföringen och stödja ny fossilfri energiproduktion. Alla fossilfria energislag måste till, och EU behöver omedelbart se över all den lagstiftning som hindrar utbyggnaden av bioenergi. Över 70 procent av Europas energi är fortfarande fossil. EU behöver en strategisk avvecklingsplan för fossila bränslen – en strategi för att förpassa fossil energi tillbaka till historien. Som ett led i det vill vi att EU ska fasa ut fossila bränslen och fossila subventioner. Ett förbud för all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035 bör införas, och takten ökas för att fasa ut användningen av fossila material.

För att Europa ska lyckas bryta beroendet av fossila bränslen krävs samarbete. De lägst hängande frukterna är att helt fasa ut fossila bränslen i energisektorn och produktionen av el och värme, sätta stopp för installation av nya anläggningar som drivs av fossil energi, fasa ut fossila subventioner, prissätta fossila råvaror som används i produkter och förbjuda all typ av reklam och marknadsföring av fossil energi. Inga europeiska skattebetalares pengar ska gå till fossilindustrin, och vi måste säkerställa att EU:s budget inte längre bidrar till sådan finansiering. Det är det gröna som ska utvecklas. EU måste låta Sverige maximalt skattebefria biobränslen från skogen, och EU måste låta Sverige skattebefria biogas som är bra både för landsbygden, jordbruket, självförsörjningen av energi och klimatet. Därtill behövs bättre spelregler, mål och kortare tillståndsprocesser för våra alternativa energikällor.

För att vi ska lyckas med omställningen till ett hållbart samhälle, med lägre utsläpp, krävs stora mängder energi. Därför vill Centerpartiet kraftigt öka den svenska elproduktionen och stärka överföringen i EU för att också fasa ut den ryska gasen i Europa och möta den svenska industrins behov samtidigt som elpriserna sänks.

I dagsläget är det som elkonsument svårt att få reda på exakt hur elen i uttaget har producerats, eller dess klimatpåverkan. Vi vill att all el och annan energi, såsom drivmedel, som produceras och/eller säljs i EU ska redovisas med ursprungsgarantier och koldioxidavtryck i realtid. Det ska vara enkelt att välja de alternativ som är bäst för vår gemensamma framtid. För att ersätta Putins smutsiga energi behöver vi kraftigt öka produktionen och användningen av rena och hållbara biodrivmedel. Biodrivmedel och biobränslen är förnybara och hållbara alternativ som kan ersätta fossila bränslen som kol, olja och fossilgas. Centerpartiet kommer att fortsätta agera blåslampa för att bioenergin ska få bättre förutsättningar i Sverige och EU. Det är exempelvis utsläppen från ett fordons livscykel som är avgörande, inte utsläppen ur avgasröret, speciellt inte om koldioxiden där är förnybar. Vi vill också se att skatteregler förbättras för olika typer av bioenergi. Det är dags att sluta subventionera smutsig industri. Inga europeiska skattebetalares pengar ska gå till fossilindustrin, och vi måste säkerställa att EU:s budget inte längre bidrar till sådan finansiering.

Idag finns det flera olika miljömärkningar men få klimatmärkningar, och det gör det svårt för konsumenter att göra rätt val i vardagen. Med en nationell klimatmärkning skulle det bli mer transparent för konsumenten vad klimatsmarta val är och staten skulle kunna styra befolkningen mot mer hållbar konsumtion. Återbruk och återanvändning ska premieras i systemet med klimatmärkningen och på så sätt främja cirkulär ekonomi. Vi vill att alla produkter på EU:s inre marknad ska klimatmärkas. Märkningen ska ta utgångspunkt i varans klimatskadliga utsläpp och ska baseras på EU:s hållbarhets-rapportering, så att företagen inte behöver åläggas större regelbörda än de redan har. Märkningen bör utformas på ett standardiserat, transparent och enkelt sätt för att gradera klimatpåverkan i en femgradig skala från A till E. Att lansera en nationell klimat-märkning i Sverige skulle kunna få ringar på vattnet och inspirera EU-kommissionen att ta fram liknande lagstiftning på EU-nivå.

4 Skala upp satsningar på minusutsläpp

Det finns en rad åtgärder för att minska mängden koldioxid i atmosfären. Vi måste minska våra utsläpp av koldioxid, men vi måste även stärka arbetet med kolsänkor och ny teknik som tar bort koldioxid från atmosfären. Parallellt med att utsläppen ska minska måste därför även incitamenten för minusutsläpp, så kallade negativa utsläpp, stärkas. FN:s klimatpanel bekräftar att minusutsläpp måste till om vi ska kunna nå klimatmålen. Men tekniken för minusutsläpp är dyr och betalningsviljan är idag låg. Därför har Centerpartiet drivit igenom offentliga satsningar på minusutsläpp i Sverige. Det är viktigt att utvecklingen går framåt både nationellt och internationellt, och därför vill Centerpartiet skapa ett system för minusutsläpp på EU-nivå där varje aktör som genererar minusutsläpp får ersättning för det. Precis som det ska kosta att släppa ut koldioxid till atmosfären, behöver vi prissätta den samhällsnytta som skapas av att fånga in koldioxid. Värdet av ett minusutsläpp är inte nationellt, utan snarare globalt. Därför bör LULUCF justeras så att även tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) betraktas som negativa utsläpp. På sikt vill vi även se ett gemensamt auktionssystem, utöver EU:s system för utsläppshandel, där privata aktörer och EU-länder kan köpa och sälja kolsänkor för att bidra till att klimatmålen nås. Centerpartiet vill även se över möjligheten att ge producenter av biokol stöd för de minusutsläpp som de ger upphov

till. Vidare anser Centerpartiet att Sverige bör arbeta aktivt för att EU-kommissionens lagstiftningsprocess avseende CCS och bio-CCS ska påskyndas.

Eftersom vi inte har ett globalt pris på koldioxid, är det svårt att sätta ett globalt pris för minusutsläpp. Därför passar det bättre att minusutsläppen idag prissätts på EU-nivå, där vi har vår gemensamma marknad för handel med utsläppsrätter. Vi behöver också snabbare anta EU-gemensam lagstiftning som öppnar upp för en storskalig satsning på tekniken. Centerpartiet kommer att vara drivande för att sådan lagstiftning kommer på plats i närtid.

Centerpartiet vill se ett nationellt mål för minusutsläpp. Det ska i första hand vara kvantitativt och utgå från Sveriges nationella klimatmål. Syftet ska vara att säkerställa måluppfyllelse av nettonollutsläpp i Sverige år 2045. Målet för minusutsläpp ska också vägleda storleken på offentliga satsningar på tekniken, till dess att andra styrmedel finns på plats. Ett nationellt mål säkrar långsiktigheten i politiken och minskar risken för de aktörer som vill satsa på tekniken. Syftet med målet är även att säkerställa att såväl de långsiktiga som kortsiktiga klimatmålen nås och att upptagen av biogen koldioxid påskyndas.

5 En ändamålsenlig klimatanpassning för den påverkan som kommer att ske

Även om den globala medeltemperaturökningen begränsas till under två grader kommer klimatförändringarna ha stor påverkan, eftersom Sveriges temperatur väntas stiga mer än det globala genomsnittet. Detta leder till oftare återkommande extremväder såsom värmeböljor och skyfall med ökad risk för översvämningar, ras, erosion och förhöjda havsnivåer.

Detta kräver att vi rustar vårt samhälle. Klimatanpassningsåtgärder får aldrig kompensera för bristande ambitioner att i första hand minska utsläppen. Men det är viktigt att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Den nationella klimatanpassningsstrategin bör därför ses över kontinuerligt allteftersom kunskapsläget om klimatförändringarna ökar. Eftersom kunskap om rådande klimatförändringar samt deras konsekvenser ligger till grund för klimatanpassningsarbetet vill Centerpartiet se att tillräckligt med stöd ges till ansvariga instanser till forskning, samordning och utvärdering av arbetet med klimatanpassning. Vi behöver säkerställa såväl kort- som långsiktig finansiering av insatser som kommer att behövas för att anpassa vårt samhälle. Nuvarande satsningar täcker endast 1 procent av det väntade totala behovet, vilket är oroväckande. Sveriges nationella strategi för klimatanpassning är till stor del decentraliserad, vilket är nödvändigt i ett land med stora lokala skillnader och utmaningar. Men ansvarsrollerna behöver förtydligas för att ge möjlighet till ansvarsutkrävande. Centerpartiet vill också stärka möjligheten för områden med liknande utmaningar att utbyta bästa praxis. Därtill vill vi att den nationella strategin i högre grad bejakar en helhetssyn som saknas idag, för att se till att klimatanpassningsåtgärder inte på ett oskäligt sätt ökar Sveriges totala utsläpp. Centerpartiet vill också se en översyn av förslag på möjliga nya finansieringsmodeller för kommunernas klimatanpassningsarbete både på kort och på lång sikt och som utvecklar kunskapsutbytet genom stärkt myndighetssamordning. Vi vill även att klimatanpassning inkluderas såväl i det befintliga klimatpolitiska ramverket som i klimatlagen.

Dessutom måste vatten som resurs prissättas högre än vad det gör idag, förslagsvis genom införandet en avgift på offentligt vatten. Det skulle kunna finansiera klimatanpassningsåtgärder och modernisering av Sveriges va-infrastruktur. Vidare anser Centerpartiet att klimatanpassning bör inkluderas i såväl totalförsvarets krisberedskap som i Sveriges livsmedelsstrategi.

Centerpartiet vill också att EU skapar en klimatanpassningsfond som bland annat bekostas av intäkterna från koldioxidjusteringsmekanismen. Fondens medel ska användas för att minimera samhällskadorna som uppstår till följd av klimatförändringarna. Genom klimatanpassningsfonden ska ekonomiskt stöd ges till effektiva anpassningsåtgärder och till en ökad samordning mellan ländernas beredskapsmyndigheter. Att väderprognoser många gånger inte stämmer är ett stort problem för de som är beroende av vädret. Lantbrukare är en av de grupper som påverkas allra mest av föränderligt väder och otillförlitliga prognoser. Men även ett flertal samhällsfunktioner som vi alla dagligen nyttjar såsom transportinfrastruktur, elförsörjning och dricksvattenförsörjning är beroende av vädret och kan påverkas vid extremt väder. Centerpartiet ser ett behov av att möjliggöra för SMHI att genomföra bättre långsiktiga prognoser för klimatförändringarnas konsekvenser i Sverige genom att överväga en höjning av anslaget till SMHI.

Vidare vill Centerpartiet tillsätta en utredning för översyn av långsiktiga finansierings- och ansvarsmodeller i klimatarbetet.

6 Förbättrad och utvidgad klimatkompensation

Klimatkompensation får aldrig ersätta viktiga satsningar på att förebygga nya utsläpp. Fokus på att förebygga och minska utsläppen nationellt och internationellt måste alltid vara prioriterat. Därför är det beklagligt att regeringen använder klimatkompensation för att undvika satsningar på hemmaplan.

För de sektorer eller aktiviteter där utsläppen kan vara svåra att minska på annat sätt kan klimatkompensation vara ett viktigt verktyg för att nå nettonoll, men verktyget behöver förbättras och fler riktlinjer behöver komma på plats för att utsläppsminskningarna ska vara permanenta och additionella. Vi vill därför se fler projekt i Sverige och EU för att säkerställa kvalitet och för att få del av de sidonyttor som kan uppstå i form av arbetstillfällen och andra miljöfördelar. Klimatbistånd är viktigt och ska utökas, men ska inte ses som en ursäkt för att göra mindre på hemmaplan.

Centerpartiet vill uppmuntra fler företag och privatpersoner att klimatkompensera för sina oundvikliga utsläpp och samtidigt säkra att klimatkompensationsprojekten är effektiva. Vi vill underlätta för konsumenter som vill köpa klimatkompenserade produkter och tjänster att fatta välinformerade beslut. Vi anser därför att relevanta myndigheter bör bistå företagen i att beräkna sina utsläpp, både direkta och indirekta, på ett sätt som är förenligt med internationell standard. Myndigheter bör därtill ta fram tydliga rekommendationer och standarder som kan vägleda företagen att välja klimatkompensationsprojekt. Rekommendationerna bör beskriva dels vilka krav projekten ska leva upp till, dels vilka oberoende tredjepartskontrollanter som är pålitliga.

7 Gör offentlig upphandling till ett verktyg i omställningen

Offentlig upphandling behöver bli ett bättre och mer kraftfullt verktyg för att åstadkomma lägre klimatutsläpp. De miljö- och klimatmål som det offentliga sätter ska också rimligtvis implementeras i den egna verksamheten och målen måste börja efterlevas. De riktlinjer som ställs för hållbarhetskrav på upphandlade fordon måste analyseras, så att vi säkerställer efterlevnad. Det kan möjliggöras genom förstärkta informationsinsatser, genom fortsatt arbete med upphandlingskriterier och genom att införa grundläggande hållbarhetskrav i lagen om offentlig upphandling. Offentlig verksamhet bör ta på sig ledartröjan i klimatomställningen.

Upphandlingsmyndigheten har tagit fram olika krav som det offentliga kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav. Det finns olika ambitionsnivåer och de är frivilliga att använda. På den statliga nivån är det dock lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas också ställs. Målet bör också vara att andelen avancerade krav och spjutspetskrav ökar.

Som exempel står Trafikverket för en mycket stor del av den svenska användningen av betong och cement. Det finns ny teknik som här kan minska utsläppen kraftigt, men den är något dyrare, vilket gör att den inte köps in. Utan efterfrågan förblir kostnaderna högre och tekniken utvecklas inte i samma grad. Staten bör därför ta ansvar för att bidra till att pressa priser och utveckla tekniken för mer klimatsmart cement. Centerpartiet vill se över om det kan vara lämpligt att offentliga aktörer går före och bygger resurseffektivt samt premierar ny och innovativ teknik i upphandlingsförfaranden och tillkännager detta för regeringen.

Centerpartiet anser att det offentliga bör gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget. En ökad användning av biojet bidrar också till att skynda på kostnadsminskningen.

Offentlig upphandling behöver i högre utsträckning ses som ett effektivt och kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning. Ett effektivt sätt är att införa ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet. Det gäller särskilt möbler, textilier och inredning i offentlig sektor där graden av produkter med återvunnet material är mycket låg. Centerpartiet vill även se en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling.

Att sluta kretsloppen och minska våra beroenden av att alltid behöva nya naturresurser är brådskande men inte omöjligt. Med dagens tekniska utveckling blir det allt lättare och skattningar har visat att en cirkulär ekonomi kan halvera den svenska industrins utsläpp redan till år 2030. Men då måste lagstiftningen uppdateras och det måste bli enklare att göra hållbara och cirkulära val som konsument. Det första steget är att fler produkter och varor börjar designas för att enkelt kunna repareras, uppgraderas och inte gå sönder efter en viss tid. Vi vill se en översyn av kraven i ekodesigndirektivet samt att lagstiftningen breddas för att omfatta fler sektorer, i syfte att snabbare fasa ut smutsiga energibovar och främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik såsom tvåtaktsmotorer eller trädgårdsapparater som inte är eldrivna.

Svenska kraftnät upphandlar speciellt för effektbristsituationer en strategisk reserv som kallas effektreserven. Centerpartiet vill göra effektreserven mer klimatvänlig

genom att ersätta den fossila oljan med fossilfria alternativ till dess att andra, mer effektiva, lösningar finns på plats.

8 Gör det billigare och enklare att investera hållbart

Omställningen kommer att kräva stora investeringar i både befintliga och helt nya tekniker, material, system, tjänster, transportlösningar, sätt att bygga och mer därtill. Då är det viktigare att investeringar riktas mot det som är hållbart, och som kan bidra till efterlevnaden av klimatmålen. Centerpartiet vill göra gröna investeringar enklare och mer lönsamma. För att genomföra detta vill Centerpartiet bland annat införa ett liknande styrmedel som i Irland och Nederländerna, där företag som gör miljö- och klimatsmarta investeringar tillåts skriva av värdet på dessa investeringar snabbare, för att göra en investering mer intressant.

Tillståndsprocesserna måste också påskyndas, så att den gröna tekniken inte blir en pappersprodukt utan kan göra faktisk nytta i verksamheterna. Tillståndsprocesser för investeringar i industri och infrastruktur ska vara effektiva, förutsägbara, konsekventa och rättssäkra.

Centerpartiet vill därför tillsätta en tillståndsberedning. Beredningen ska fungera likt Försvarsberedningen och jobba nära statsråd och expertmyndigheter för att under maximalt ett år lösa ut de största problemen som företagen upplever.

Den nya miljöprövningsmyndigheten måste få ett större ansvar och uppdrag än vad den nu fått initialt. Myndigheten behöver fungera som en väg in för sökanden. Sökande ska inte behöva ha flera parallella kontakter med olika delar av det offentliga. Myndigheten behöver därför ha både ett helhetsansvar för miljöprövning men också bistå med dialog med berörd kommun.

Miljöbalken måste kraftigt reformeras till en klimat- och miljöbalk som också värderar projekts klimatnytta. Miljöbalkens utformning måste förändras i grunden för att förenklas, värdera klimatnytta, skapa förutsägbara spelregler vad gäller miljöprövningars omfattning och avgränsningar samt tidsgränser för miljötillståndshandläggning för att öka tempot. Beroende på verksamhetens utformning bör tillstånd garanteras inom en handläggningstid på 2 månader till 2 år och kompensation utbetalas vid avvikelser från dessa.

Som första steg behöver Miljötillståndsutredningen omhändertas och förverkligas, exempelvis med att ta bort en överklagande instans, avgränsa myndigheters överklaganderätt och tidiga besked om markanvändning till sökanden.

Centerpartiet anser också att Accelerationskontoret bör spela en roll i att förverkliga omställningen. De bör därför få ett utökat uppdrag i att aktivt utveckla lösningar med statliga, regionala, kommunala och privata aktörer för att möjliggöra och underlätta näringslivets klimatomställning

För statliga stöd anser vi att målbilden behöver vara tydlig, teknikneutralitet ska vägleda och kontrollmekanismer behövs för att säkerställa att skattebetalarnas pengar investeras i klimateffektiva projekt. Det är också viktigt att just framtidens tekniker får stöd. Centerpartiet vill därför bredda satsningarna för att inkludera såväl vätgas som koldioxidanvändning (CCU).

Oljepannor räknas inte som det vanligaste medlet för att värma hushåll i Sverige idag, men likväl räknar man att tiotusentals pannor är kvar i drift, och inom industrin

saknas statistiken helt. Takten för att byta ut pannorna är alldeles för långsam i förhållande till våra uppsatta miljö- och klimatmål. Centerpartiet anser därför att vi bör överväga införandet av en skrotningspremie för att snabbare fasa ut användning av oljepannor såväl i industri som för hushåll.

9 Säkerställ en hållbar omställning av transportsektorn

Människors resande och transporter av varor har varit centralt för att bygga dagens samhälle. Det har berikat vår kultur och skapat det välstånd som vi idag åtnjuter. Att kunna transportera sig mellan olika delar av landet gör att arbetsmarknadsregionerna växer och jobb och företagande kan växa i hela landet. Samtidigt står transportsektorn för en tredjedel av de totala utsläppen av växthusgaser. Centerpartiet vill att vi ska fortsätta resa och utbyta idéer och varor med världens alla hörn, men då behöver transportsektorn också ställa om och utsläppen minska utan att priset vid pump chockhöjs. Det pågår redan en snabb teknikutveckling som skapar stora möjligheter till mer hållbara transportmodeller, drivmedel och transportsystem där utsläppen och miljöpåverkan från transporterna minskar – men inte mobiliteten. Centerpartiet ser ett behov av en klimatdeklaration för fordon som utgår ifrån verklig förbrukning baserad på de data som genereras genom EU-kommissionens förordning (EU) 2021/392.

Digitalisering och automatisering skapar också helt nya förutsättningar med autonoma fordon och delningstjänster. För att minska miljöpåverkan men behålla mobilitet måste transporterna bli effektivare, vi behöver mer forskning och introduktion av ny teknik på marknaden. För att bryta beroendet av fossila bränslen och minska klimatutsläppen krävs många olika lösningar och tekniker med mer energieffektiva fordon, en ökad biodrivmedelsanvändning, fordon med nollutsläpp som drivs med grön el eller vätgas och bränsleceller, men också praktiska lösningar med bilpooler och smarta digitala mobilitets- och delningstjänster. Centerpartiet vill se över möjligheten till att underlätta bildelning genom att införa en enhetlig definition av bilpooler.

Trängselskatterna måste reformeras. Idag betalar en utsläppsfri elbil lika stor avgift som personer som kör fossildrivna bilar. Det vill Centerpartiet ändra på. Vi vill därför genomföra en översyn av trängselskatten i syfte att ta fram förslag på hur trängselskatten för miljöbilar kan sänkas.

En ökad användning biodrivmedel som framställs på ett hållbart sätt är ett viktigt verktyg för att minska utsläppen från transportsektorn i Sverige och EU, sett till bilens normala livslängd. Vi vill därför synliggöra bränslens hållbarhetsegenskaper och att EU ställer rättvisande livscykelkrav på både fossila och förnybara bränslen, samt att bränslet ursprungsmärks vid pumpen. Vi vill även att en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning, i enlighet med klimathandlingsplanen, införs snarast. Det är positivt att regeringen återinfört skrotningspremien för uttjänta fordon, men reglerna behöver ändras så att också begagnade miljöbilar är stödberättigade. Vidare verkar Centerpartiet på EU-nivå för att drivmedel ska beskattas utifrån energiinnehåll i stället för volym.

Förutom en ökad användning av biodrivmedel i de lastbilar som redan rullar på våra vägar vill vi också införa styrmedel som ökar incitamenten vid inköp av nya lastbilar. Vi vill därför förändra fordonsskatten för tunga fordon så att den i likhet med fordonsskatten på personbilar differentieras efter koldioxidutsläpp och transporteffektivitet.

Dessutom vill vi se över möjligheten att slopa energiskatten på kollektivtrafik, exempelvis båtar och bussar, som går på el.

9.1 En grön skatteåterbäring

Centerpartiet vill införa en grön skatteåterbäring till alla medborgare för att kompensera för höjda drivmedelspriser i samband med klimatomställningen. När de fossila bränslena blir dyrare på grund av införandet av utsläppshandel eller ökad beskattning ska pengarna helt enkelt betalas tillbaka oavkortat till medborgarna.

Skatteåterbäringen betalas ut lika till alla vuxna medborgare. På landsbygden, där kollektivtrafik saknas, dubbleras återbetalningen. På så sätt främjas klimatsmarta transportval eftersom den som kör elbil, cyklar eller åker kollektivt också får återbäring samtidigt som de utan alternativ får dubbel ersättning för att kunna investera i exempelvis en miljöbil. Pengarna betalas ut varje månad via skattekontot. Med detta underlättas omställningen för den enskilda, eftersom kostnaden för klimatskadan bakas in i priset utan att ytterligare klimatinformation behöver sökas upp. Samtidigt förblir skattetrycket detsamma, det är konsumtionen som skiftar från klimatskadligt till klimatsmart.

9.2 En hållbar reduktionsplikt

Att öka användningen av förnybara drivmedel som ersätter fossila bränslen i både personbilar, tunga transporter, flyg, sjöfart och arbetsmaskiner är oerhört angeläget och det snabbaste sättet att minska det europeiska beroendet av rysk energi och minska utsläppen. Det behövs för klimatet, och för vår säkerhet. Därför är det synnerligen illa att regeringen minskat reduktionsplikten kraftigt från tidigare nivåer, och fortsätter att skapa ryckighet i politiken genom att justera nivåerna fram och tillbaka. Det skapar också enorma osäkerheter för biodrivmedelsbranchen, som behöver stabila och långsiktiga besked. Regeringens politik har ökat utsläppen i Sverige för första gången på länge. Den nya lagstiftningen, som justerar upp nivåerna en aning är illa utformad och ställer två hållbara alternativ i konkurrens mot varandra, i stället för att fokusera på att fasa ut den fossila andelen. Vi är oroade över lagstiftningens utformning och dess förmåga att styra mot måluppfyllelse i EU och Sverige. Stora böter riskeras om vi missar målen, vilket vi inte anser att svenska skattebetalare ska behöva bekosta.

Det behöver inte finnas en motsättning mellan att klara klimatmålen och se till att de som behöver bilen har råd att tanka. Vi vill i stället införa åtgärder som gör att fler har råd att tanka svenskt grönt biobränsle. Med förslag som är bra för klimatet, för landsbygden och för Sverige genom att bland annat att sänka momsen för biobränsle, sänka avgifter och skatter kopplade till reduktionsplikten och öka den svenska produktionen av biodrivmedel. Åtgärder som kan sänka priset med fyra kronor per liter vid pump. Inblandade biodrivmedel inom reduktionsplikten bör skattebefrias.

9.3 Stöd till hållbara personbilsinköp

Vidare är det viktigt att se till att alla som vill investera i ett fordon med mer hållbar framdrift, också ska ha råd att göra det. Därför vill Centerpartiet införa en ny kraftfull

klimatbonus för nya billigare miljöbilar, och begagnade miljöbilar, så att alla, inte minst de som är beroende av bilen på landsbygden, har möjlighet att byta till miljöbil. Det ska även gå att billigt leasa både nya och begagnade miljöbilar. Om resurserna är begränsade ska bonusar prioriteras till de som är beroende av bilen på landsbygden.

9.4 Hållbart flyg, fartyg och tunga transporter

Vi vill även se över möjligheten till att inkludera koldioxidutsläpp från inrikes flyg i etappmålet för inrikes transporter till 2030. Vi vill även undersöka möjligheten att öka satsningarna på det strategiska innovationsprogrammet för flyg (Innovair) samt kartlägga möjliga rutter för regionalt flyg på el, i syfte att påskynda övergången till ett hållbart, fossilfritt och mer energieffektivt flyg samt till elektrifiering.

Olika transportslag samverkar i hela transportarbetet och alla transportslag måste uppnå en högre klimateffektivitet. Även de riktigt tunga transporterna såsom sjöfart och järnväg behöver ställa om. Ytterligare ett sätt att minska utsläppen från den tunga trafiken är att lastbilarna tankas med rena biodrivmedel. Fortsatt skattebefrielse på rena biodrivmedel är i nuläget avgörande för att dessa ska kunna konkurrera med fossila drivmedel.

Tunga fordon behöver betala mer av sin utsläppskostnad. Detta kan som exempel innebära införandet av en miljözon för godstransporter eller koldioxiddifferentierade vägtullar. Särskilt behöver utsläppsincitamenten stärkas för utländska lastbilar. Undantag ska göras för tunga lastbilar som kör på miljövänliga bränslen som el, biogas eller HVO100.

Sverige är omringat av vatten, och sjöfartssektorn är därför en betydande verksamhet för vårt land. Sjöfartssektorns utsläpp präglas starkt av internationella regelverk, vilket gör att nationella initiativ kommer att ha en begränsad påverkan. Samtidigt är det viktigt att våra styrmedel är utformade så att användning av hållbara drivmedel ska löna sig mer än de fossila. Detta, i kombination med ett aktivt internationellt samarbete för minskade utsläpp, kan stärka sjöfartens klimat- och miljöstyrning. Centerpartiet vill undersöka möjligheten att ta fram riktlinjer som stipulerar att 50 procent av utsläppen från fartyg på internationell resa som anlöpt eller avgått från svensk hamn bör inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045. Vi vill också se över möjligheten att införa miljözoner för sjöfarten för att öka användningen av landström när fartyg ligger i hamn, för att minska koldioxidutsläppen.

10 Elektrifiering och laddningsinfrastruktur

För att nå målet om fossilfria transporter och klimatmålet om att minska utsläppen från biltrafiken med 70 procent till 2030 behövs resultatinriktade incitament i kombination med riktade satsningar på flertalet tekniker och lösningar. Utöver ökad andel biodrivmedel är elektrifieringen viktig. Teknikutvecklingen av såväl batterier som bränsleceller går fort. Den utveckling vi ser på personbilssidan sprider sig även till flyget, sjöfarten och till framför allt den tunga trafiken.

Vi vill att det tas fram nationella mål för täthet av laddningsinfrastruktur i kombination med att det ska bli lättare och billigare att uppföra laddpunkter nära hemmet. Vi vill också underlätta möjligheten, inom delningsekonomin, att en privat laddpunkt kan göras tillgänglig för andra via smart teknik. Arbetet med att förenkla uppförandet av laddpunkter inom samfälligheter och flerhusbostäder är fortsatt högst angeläget. Det finns idag flera regler kopplade till samfällighetsföreningar som äger parkeringsplatser eller garage som gör det svårt att bygga laddstolpar. Även om föreningen vill bygga laddstolpar, så är det inte säkert att det godkänns, då en ny så kallad förrättning kan behöva ske hos Lantmäteriet, något som kan bli dyrt. Genom att skapa möjlighet till undantag på det här området och att föreningen själv ska få bestämma, skulle det bli betydligt lättare. Vi vill göra det enklare att göra undantag, eller helt slopa kravet på att uppföra en ny förrättning som fördyrar och försvårar processen.

Kommunerna bör ges större möjlighet att själva styra reglerna för sina parkeringsplatser, särskilt med incitament inriktade på miljöbilar genom exempelvis differentierade parkeringsavgifter beroende på utsläpp från fordonen. Kommunerna bör även få införa egna regelverk kring nyttjande av laddplatser, exempelvis att man inte får nyttja laddplatser om man inte har intention att faktiskt ladda bilen.

Staten bör i högre grad kravställa de laddstationer som erhållit statligt stöd för ökad tillgänglighet och enkelhet. De laddstationer som får någon form av offentligt stöd bör exempelvis ha öppna gränssnitt, inte kräva registrering för betalning, och kunna hantera ett ansträngt effektläge i elsystemet. Centerpartiet anser att publika laddstationer måste möjliggöra betalning via roaming, samt delge tydliga och jämförbara priser vid betalning för laddning. Liknande krav bör även ställas på de privata laddstationer som finansieras på olika sätt, exempelvis via det gröna avdraget. Åkerierna behöver även få bättre förutsättningar att ställa om. Därför behövs stärka incitament för att premiera inköp av elektriska tunga lastbilar och laddningskapacitet för den tunga trafiken.

Med drastiskt sjunkande produktionskostnader för grön el är det inte energin som sätter begränsningarna framöver. Det skapar i stället fantastiska möjligheter att fortsätta utveckla vårt energisystem där energiresurser tas till vara för att skapa tillväxt och minska utsläppen. En viktig del i ett sådant system är vätgas och vätgasteknologi. Vätgas är en energibärare med många tillämpningsområden eftersom den går att lagra och transportera och tillhandahåller energi. Vätgas gör det möjligt att integrera stora mängder förnybar elproduktion på ett kostnadseffektivt sätt genom energilagring och systembalansering liksom att minska kapacitetsutmaningarna och sårbarheten i elsystemet. Genom att lagra förnybar el när det finns ett överskott kan den i ett nästa steg användas för att ersätta fossil energi inom industrin eller i våra tunga transporter – områden där det annars kan vara svårt att minska fossilberoendet på ett kostnads-effektivt sätt. Vätgas har därmed möjlighet att rita om landskapet för hur vi framställer och använder energi på ett klimatsmart sätt. Centerpartiet vill därför påskynda genomförandet av den vätgasstrategi som regeringen gett STEM i uppdrag att ta fram för att säkerställa vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett fossilfritt energisystem. Vi måste också bättre ta vara på kapaciteten i bilarnas batterier för att balansera elsystemet Vehicle to grid (V2G), som kommer att bli en viktig framtida resurs. Möjligheten att stabilisera elsystemet med nya tekniker såsom elbilar ska tillvaratas, och du som elbilsägare ska få sänkt skatt på elbilsladdning.

11 Hållbara drivmedel

Även om elektrifieringen av transportsektorn är viktig och ska påskyndas visar de flesta analyser på att vi under lång tid kommer att behöva hållbara bränslen som fungerar i dagens motorer för att tränga bort den fossila andelen, inte minst mot bakgrund av att elbilsförsäljningen har saktat ned sedan regeringen avskaffade bonus malus-systemet. Hållbara biobränslen behövs också för att snabbt fasa ut beroendet av rysk energi. När andra länder i snabbare takt ställer om sin fordonsflotta kommer den samlade efterfrågan på biodrivmedel att öka internationellt. Produktionen av hållbara drivmedel behöver därför öka. Här finns en enorm potentiell marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna. Det kan förutom klimatnytta skapa nya jobbtillfällen och ökade resurser till landsbygden. I takt med att andelen etanol, biodrivmedel och andra förnybara bränslen ökar ska vi beredskapslagra också dessa drivmedel, med krav på lagring om minst 90 dagars behov. Centerpartiet vill vidare genomföra Bioekonomiutredningens förslag om att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ. Till relativt låg kostnad skulle vi kunna öka vår självförsörjningsgrad radikalt när det kommer till fordonsbränsle. Det skulle sänka priserna på det förnybara samtidigt som tiotusentals arbetstillfällen kan skapas. Dessutom slipper vi fossila drivmedel från diktaturer som Ryssland.

12 Satsa på åtgärder som stärker hela energisystemet

Energisektorn står för en betydande del av utsläppen internationellt. Rysslands avskyvärda krig mot Ukraina och dess pågående energikrig mot Europa har länge drivit upp energipriserna och kommer att medföra stora utmaningar för alla samhällets aktörer kommande år och decennier. Detta kräver handlingskraft på såväl kort som lång sikt. Beroendet av fossil energi måste brytas en gång för alla, för vår säkerhet och för klimatet.

Vi behöver se över energipolitiken för att öka den fossilfria energiproduktionen, förbättra överföringen inom Sverige och till Europa, energieffektivisera och satsa på energilagring samt smart och flexibel användning. Det räcker inte som regeringen att lägga fram mål för energiproduktion till 2045, när Sverige redan ska ha ställt om. Elen behövs för omställningen redan kommande år, för klimatets, konkurrenskraftens och Sveriges bästa. Vi vill se att planeringsmål antas även till år 2030 och 2035, när användningen väntas öka som mest.

Det är oansvarigt att i detta läge som regeringen föreslår öka Sveriges statsskuld med hundratals miljarder på subventioner på en enda dyr modell när vi i stället skulle kunna stärka Sveriges energiförsörjning dubbelt så snabbt till en fjärdedel av priset. Centerpartiet ställer sig inte kritisk mot ny kärnkraft som sådan men är kritisk mot de omfattande statliga subventioner som föreslås för att bygga ny kärnkraft i föreslagen modell. Förslagen kommer att medföra att andra kraftslag kommer att missgynnas kraftigt. Centerpartiet är både kritisk mot de omfattande lånen som staten utfärdar samt lösenpriset som väntas bli långt mer kostsamt än utredningen beräknar. Detta har Centerpartiet föreslagit i en rapport, En ny strategi för Sveriges elförsörjning.

En effektivare användning bör vara utgångspunkten för lagstiftningen, eftersom det medför fördelar för både samhällsekonomin och klimatet. Var sjätte kilowattimme kan effektiviseras bort, vilket skulle frigöra viktig kraft.

Centerpartiet vill i stället se teknikneutrala reformer som fokuserar på kostnadseffektiva lösningar för Sveriges energiförsörjning, som kan generera kraft på såväl kort som lång sikt. Vi ska bygga ut tillräckligt med el för att stärka Sveriges motståndskraft i ett nytt säkerhetsläge och tillgodose en ökad efterfrågan på el i tid, så att Sverige ska bli världsledande i klimatomställningen. Elsystemet ska vara robust och motståndskraftigt och elen ska fortsatt möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel. Vi vill att marknaden ska styra vilka kraftslag som byggs, men marknaden behöver kompletteras med en ny teknikneutral mekanism som prissätter och ersätter extra effekt som flexibelt kan bidra i bristlägen för att kapa pristopparna. Politiken ska fokusera på möjliggörande lagstiftning, t.ex. acceptansfrågor och tillståndsprocesser, utan att peka ut enskilda vinnare och förlorare.

För att påskynda utsläppsminskningstakten för energisektorn vill Centerpartiet också öka produkters koldioxidtransparens och kommer därför att vara drivande för att EU ska införa krav på ursprungsgarantier för elproduktion på timbasis i stället för på årsbasis samt införa nya standarder för ursprungsredovisning för drivmedel och vätgas. Detta skapar en möjlighet att bättre matcha utbud och efterfrågan av förnybar produktion, vilket kraftigt stimulerar utbyggnaden av förnybar energiproduktion, när allt fler konsumenter och industrier kommer att vilja se hur mycket koldioxid deras inköp har resulterat i.

Centerpartiet ser ett behov av en handlingsplan som undersöker behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt ser över behovet av ersättningsmodeller för handel med stödtjänster.

Det är olyckligt att Försvarsmakten och Luftfartsverket i flera fall sätter stopp för utbyggnad av förnybar elproduktion, särskilt eftersom tekniska lösningar finns tillgängliga för att tillmötesgå anledningar till att projekten hindras. Centerpartiet vill förbättra samexistensen mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen.

Det finns idag möjlighet för exempelvis hamnar att bli klassade som riksintresse om det transporteras petroleumprodukter. Motsvarande möjlighet till klassning av riksintresse när det kommer till förnybara alternativ som biodrivmedel eller vindkraft saknas. Lagstiftningen behöver därför uppdateras till att gälla även klimatsmarta alternativ.

13 Elnätsreformer för en effektiv omställning

Ny teknik med batterier, vätgas och bränsleceller samt digitalisering ger nya förutsättningar och lösningar för effektivisering, energilagring, flexibel användning och smarta elnät. Vi kan skapa exportmöjligheter för teknik, kunnande och förnybar energi, samtidigt som vi tryggar vår och våra grannländers elförsörjning. Detta kommer att kräva nätinvesteringar och utbyggd överföringskapacitet som ger större möjlighet att exportera el till våra grannländer. Att EU:s energimarknader integreras och effektiviseras skapar stora möjligheter. Ett ökat samarbete minskar kostnaderna för systemet på totalen, och det kommer att bli enklare att fasa ut Putins fossila energi.

Export av förnybar el gör stor klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder.

Flaskhalsar i elnäten får inte bli en flaskhals för omställningen. Centerpartiet har länge förespråkat att våra lagar och regler ska vara i fas med teknikutvecklingen. Med tanke på de utmaningar som vårt elsystem står inför anser vi att vissa lagar behöver uppdateras för att möjliggöra kostnadseffektiva investeringar i elnätssystemet. Därför föreslår vi ändringar i ellagen och reglermodellen för elnätsföretagen, för att möjliggöra andra investeringar än traditionella nätinvesteringar. Vi ser ett behov av kompletterande incitament för exempelvis smarta tjänster såsom flexibilitetstjänster. Flexibilitetstjänster ökar elnätens kapacitet utan att investeringar görs i nät, där ledtiderna kan vara långa. Avvägningar kommer givetvis att behöva göras för mest effektiva kort- och långsiktiga lösningar. Vad som blir styrande för elnätsbolagen vid beslut om investering är kostnads-effektivitet för samtliga kostnader. Kostnadseffektiva lösningar kan också minska kostnaden för kunden. Det behövs tydligare styrning för att premiera kostnadseffektiva åtgärder och stävjar ökningar av nätavgifterna för kunderna som fått se fasta kostnader bli en allt större del av elräkningen. Målet ska vara att bygga bort elprisområden både genom förbättrad överföring och genom ökad produktion i söder. Ett flertal utökade myndighetsuppdrag kommer att bli viktiga för att säkerställa att elnätet står rustat inför en ökad elenergiefterfrågan. Centerpartiet vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att i sin planering över elnätsutbyggnaden i högre grad ta höjd för möjligheter till expansion i stället för att enbart utgå ifrån prognoser. Vi vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att i högre grad överdimensionera de ledningsdragningar som görs, inte minst mot bakgrund av de långa ledtiderna för byggandet av ny nätkapacitet. En ökad efterfrågan på elenergi ställer också krav på att våra myndigheter har tydliga mål och tillräckliga verktyg för att kunna leverera på uppsatta mål. Svenska kraftnät har idag inte uppdrag att agera proaktivt när det kommer till nätutbyggnad, vilket vi vill ändra på. I omställningen behöver vi ligga steget före. Vi vill också att Svenska kraftnät ska ha möjlighet att projektera nätutbyggnaden till privata aktörer för att påskynda utbyggnaden av näten. I dag saknas inte nödvändigtvis resurser, med tanke på de enorma flaskhalsintäkter som samlats på hög senaste år. Svenska kraftnät hinner helt enkelt inte bygga ut i tillräckligt snabb takt, därför vill vi åtgärda detta. Målsättningen är att halvera tiden både för utbyggnad av nät och tiden att få anslutning. Att bygga ut elnätsinfrastrukturen kan ha stor påverkan på den fysiska miljön och kan påverka flertalet aktörer över region- och kommungränserna. Centerpartiet vill se en ökad lokal och regional samordning i planeringen av elnätsinfrastruktur, så att bebyggelsen genomförs på ett sätt som gagnar regionen som helhet, vilket kräver god lokal kännedom om området. Centerpartiet anser också att ersättningsnivåerna vid markintrång bör ses över. Vi anser att det behöver tas fram en ny modell som täcker markägarens reella förluster, som också leder till att planering av samhällsinfrastrukturen då baseras på hela den samhällsekonomiska kostnaden när mark tas i anspråk. Införandet av effektavgifter har pausats eftersom vanliga kunder hamnade i kläm. Samtidigt kan effektavgifter fylla ett viktigt syfte och ett standardiserat, lättförståeligt och frivilligt system för avgifterna behöver presenteras.

14 Kraftvärme

Kraftvärmen är och kommer fortsatt att vara en fantastisk tillgång i Sveriges energisystem. Det är ett stabilt och reglerbart kraftslag som kompletterar den variabla sol- och vindenergin och avlastar elsystemet genom att nyttja annan energi för uppvärmning. Kraftvärmen står idag för omkring 9 procent av Sveriges totala elproduktion. Genom förbränning av skogsrester som flis eller avfall produceras fjärrvärme och el. Fjärrvärmen står för en stor del av den svenska uppvärmningen och avlastar elsystemet genom att företag och hushåll inte behöver egna el-baserade lösningar för uppvärmningen. Elproduktionen vid dessa kraftverk är också betydande. Kraftvärmen gör alltså dubbel nytta i det svenska energisystemet. Kraftvärmen har ökat successivt men trenden har stannat av under de senaste åren. Energimyndigheten har tagit fram en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi samt potentialrapport som visar att det finns en lönsam utbyggnadspotential på ungefär 800 megawatt och att ytterligare 1 000 megawatt sannolikt skulle vara samhällsekonomiskt lönsam, vilket motsvarar närmare två kärnkraftsreaktorer till en kostnad om bara 3–4 miljarder kronor. Rapporten visar också att det finns stora systemnyttor och ekonomiska vinster i storleksordningen 100–130 miljarder kronor att bibehålla kraftvärmen och på 85–115 miljarder kronor att bibehålla fjärrvärmen fram till 2050. Det finns enligt Skogsstyrelsen en potential på 15 terawattimmar per år för att på ett hållbart sätt öka uttaget av skogsrester, vilket kraftigt skulle sänka priset. Energimyndigheten har under 2026 även presenterat flera rapporter med konkreta åtgärder för att stärka kraft och fjärrvärmen, dessa behöver omhändertas omgående.

Stigande fjärrvärmepriser riskerar i dag att gynna alternativa lösningar trots att detta inte är lönsamt ur ett samhällsperspektiv, eftersom det skulle kräva ett massivt utbyggt elnät och spä på de utmaningar Sverige har i elsystemet en kall vinterdag. Regeringens återkommande höjningar av elskatten förvärrar problemet eftersom bolagen drabbas av en hög beskattning trots låga elpriser, vilket omöjliggör ett nyttjande av värmepumpar i de situationer då vi har överskott på el för att sedan lagra värmen. När elpriset är högt och mer el behöver komma in i systemet kan bolagen i stället producera än mer el än vad de i dag gör. På så sätt sparas också det värdefulla biobränslet både till användning i andra sektorer som behöver ställa om och till timmar med högre elpris. Samtidigt får kunderna lägre fjärrvärmepriser – en stor vinst både för den enskilda, för bolagen och för samhället. Centerpartiets vill därför genomföra förslagen i Energimyndighetens fjärrvärme- och kraftvärmestrategi och sänka elskatten vid produktion av fjärrvärme för att tillvarata potentialen.

15 Vattenkraft

Vattenkraften spelar en central roll i Sveriges energisystem och gör det möjligt att introducera stora mängder väderberoende kraft. Genom lagstiftning som Centerpartiet varit med och förhandlat har det skapats enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar.

Vattenkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion, och är vår största elkälla. Men inga större investeringar har gjorts i vattenkraften i Sverige på över 30 år. Medan vind- och solkraft har byggts ut kraftigt har vattenkraftens kapacitet i stort varit oförändrad sedan 1990. En ny rapport visar att vi redan till 2035 kan nå en effektökning som motsvarar mer än en hel kärnkraftsreaktor, till en fjärdedel av priset. Åtgärderna som föreslås i rapporten kan börja ge effekt redan om tre till fem år och ge en effektökning till 2035. Dessa förbättringar kan ske utan stora ingrepp i natur och miljö, eftersom inga nya kraftverk byggs och de outbyggda älvarna kan förbli orörda. Den totala identifierade potentialen är 4 000 megawatt, vilket motsvarar 370 000 hushåll eller ungefär fyra kärnkraftsreaktorer. Om tillståndsprocesserna påskyndas kan effekthöjningarna genomföras tidigare än så. Centerpartiet vill därför snabbutreda förslagen om en effekthöjning av befintlig vattenkraft.

Framför allt den småskaliga vattenkraften och rena dammar riskerar fortfarande utrivning till liten eller ingen miljönytta och med stora konsekvenser för landskapsbild och kulturmiljöer och med energiförluster vi inte har råd med. De förändringar som trätt i kraft i år är steg i rätt riktning men de är fortsatt otillräckliga och det krävs ytterligare åtgärder för att stoppa utrivningarna. Dessa perspektiv bör regeringen inkludera och återkomma med nya lagstiftningsförslag kring. Centerpartiet anser att myndigheterna med utgångspunkt i principerna i den nya lagstiftningen bör se över alla relevanta regelverk och föreskrifter bland annat kring KMV-klassning, så att regelkrånglet minskar, miljöprövningarna blir mindre kostsamma och möjligheten att utveckla den förnybara elproduktionen får fullt genomslag. I ramdirektivet för vatten och tillhörande vägledningar på EU-nivå finns väl beskrivna processer för hur regelverket kring kraftigt modifierade vatten och undantag ska tillämpas. Svenska myndigheter gör dock i flera avseenden egna, och enligt Centerpartiet rent felaktiga, tolkningar av dessa processer. Vattenmyndigheterna nyttjar inte heller de möjligheter till undantag som ges för att undvika att miljöanpassningarna ska leda till oproportionerligt höga kostnader i förhållande till den miljönytta som eftersträvas. Centerpartiet verkar för att säkerställa att såväl jordbruksmark och kulturmiljöer har möjlighet att använda de undantag som finns inom ramen för miljöanpassning av vattenkraften.

Miljöåtgärdernas kostnader och nyttor måste också bedömas platsspecifikt, för att säkerställa robusta samband mellan kostnader och mätbara parametrar. I åtgärdsplanerna gör vattenmyndigheten dock schablonmässiga och generaliserade antaganden, vilket både strider mot regelverket och riskerar att tvinga fram dyra och verkningslösa miljöåtgärder. I vissa fall kan åtgärderna till och med bli direkt kontraproduktiva.

När olika myndigheter gör olika tolkningar, eller inte lever upp till de politiska inriktningsbesluten, krävs politiskt klargörande ledarskap. Centerpartiet kommer därför fortsatt att ta kampen för att miljöprövningarna är i linje med den politik som beslutades.

Arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltning behöver fortsätta och de principer som varit vägledande för de nya reglerna för vattenkraften, om minskat regelkrångel, respekt för äganderätt och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader, bör få genomslag i vattenförvaltningen i sin helhet. Vattenkraftens bidrag till det svenska energisystemet är avgörande.

Sveriges elproduktion är i dag sårbart, konstaterar Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). En stor del av elproduktionen sker i norra Sverige och överförs till södra Sverige, där elefterfrågan överstiger produktionen. Ledningarna som överför elen är sårbara och svåra att försvara, då de sträcker sig över långa avstånd. Stora produktionsanläggningar,

som kärnkraften, blir också sårbara i händelse av en riktad attack. Här är vattenkraften, såväl den storskaliga som den småskaliga, en viktig resurs. Vattenkraftverk kan startas snabbt vid behov, vatten kan sparas i dammar och användas när behovet är som störst, t.ex. vid en kris eller under kalla vintrar. Vattenkraftverken är dessutom byggda för att fungera även under extrema förhållanden.

16 Vindkraft

Vindkraft är det energislag som tillsammans med solelen går snabbast att bygga ut och kan producera el till låga priser. Det måste bli enklare att bygga ny vindkraft i Sverige, både på land och till havs. I Energimyndighetens samtliga långtidsscenarier av energisystemets utveckling förväntas utbyggnaden av vindkraft främst ske på land. Det är inte så konstigt, eftersom vindkraften på land är det kraftslag som är billigast att och som snabbt kan byggas i stor skala. Fram till år 2027 är ytterligare ca 8 terawattimmar under byggnation, och redan i år väntas den sammanlagda produktionen från vind nå 50 terawattimmar. På senare år har dock allt fler vindkraftsprojekt stoppats av kommuner som använder sin vetorätt, vilket gör att utbyggnadstakten väntas minska. Studier visar att det främst är Tidöpartiernas kommunpolitiker som blockerar utbyggnaden. I dagsläget har det inte heller beviljats tillräckligt med tillstånd för att kunna ha samma utbyggnadstakt efter 2025.

För att möta ett ökande elbehov behövs incitament för utbyggnaden av vindkraft. Men också för att klara omställningen behöver byggtakten vara fortsatt hög. Det råder inte brist på intresse hos de som vill bygga, hos Svenska kraftnät finns i dag ansökningar om anslutning av vindkraft fram till 2029 som skulle täcka hela Sveriges maximala kapacitetsbehov och mer därtill.

Under föregående mandatperiod stoppades allt för många havsvindparker. Vi vill ompröva befintliga ansökningar samt införa ett system med anvisade områden där byggrätten till parker auktioneras ut. För att bidra till förbättrad elförsörjning vill Centerpartiet bland annat införa villkorade tillstånd från Försvarsmakten. Fastighetsskatten ska tillfalla kommunens budget direkt och det kommunala vetot ska motiveras och avges tidigt i processen för att öka acceptansen. Staten ska få ett nytt ansvar för att bygga ut anslutningspunkter i stamnätet till all fossilfri elproduktion och ett nytt ansökningsförfarande ska skyndsamt införas för den havsbaserade vindkraften.

Vidare vill Centerpartiet uppdatera kommunernas vindkraftsplaner. De tidigare vindkraftsplanerna upprättades med statligt stöd för vindkraftsplanering som infördes av alliansregeringen 2007 och utnyttjades av 212 kommuner. Centerpartiet anser att ett nytt statligt stöd till kommunerna bör införas så att de får stöd med att uppdatera sina äldre vindkraftsplaner.

Repowering, som innebär att mindre vindkraftverk ersätts av större verk, ska gå snabbare än i dag. Vi tycker att det bör införas ett snabbspår i tillståndsprocesserna för repowering-ansökningar.

För att minska ljusföroreningar från vindkraftverken finns tekniska lösningar, såsom radarteknik, kallad Obstacle Collision Avoidance System (OCAS), som möjliggör för ljuset att vara avstängt vid de tillfällen då inga flygplan finns i närheten. För att använda OCAS-tekniken måste undantag sökas från Transportstyrelsens regler. I de fall där undantag har sökts har Transportstyrelsen lämnat avslag, då Försvarsmakten inte bedömer

att OCAS-tekniken kan garantera tillräcklig flygsäkerhet. För att främja acceptansen för vindkraftverken är det viktigt att tekniska lösningar ska tillämpas om de lokala förutsättningarna finns. Dessa lösningar är dessutom godkända i en mängd andra länder, inklusive grannländer. Centerpartiet bedömer att det måste finnas en större flexibilitet bland berörda myndigheter, och det ska vara enklare att ställa krav på teknik för att åtgärda problem eller begränsningar med de förnybara energislagen genom så kallade villkorade tillstånd.

Dessutom anser Centerpartiet att det bör genomföras en kartläggning av gränserna i nätregleringen för att undvika att befintlig vindkraft minskar sin produktion av lönsamhetsskäl.

17 Solenergi

Det finns en stor potential att öka den svenska produktionen av solel i närtid, eftersom det är ett av de kraftslag som går snabbast att bygga ut. I dag är energislaget kraftigt underutnyttjat och solenergin står bara för en dryg procent av landets elproduktion, men stod under en enskild timme för så mycket som 10 procent.

I Svenska kraftnäts långsiktiga scenarier uppgår produktionen till 7–15 terawattimmar 2035. Under 2023 installerades över 100 000 nätanslutna solcellsanläggningar. Nyanslutningen 2023 innebar att den installerade effekten ökade med nästan 70 procent jämfört med 2022. Solcellsanläggningarna producerar nästan lika mycket el som används i hela Uppsala län under ett år, det vill säga ca 3 terawattimmar. Just nu väntar solparker på 20 terawattimmar, motsvarade två hela kärnkraftsreaktorer, på besked om tillstånd. I ett scenario om totalt 12 terawattimmar solkraft skulle man behöva en markyta om omkring 16 000 hektar. Det är ungefär hälften av den yta som Sveriges golfbanor täcker. Samtidigt kan man jämföra detta med Tyskland, där solkrafts-produktionen idag uppgår till över 50 terawattimmar per år. Solparkerna byggs utan subventioner, rekordsnabbt och i delar av landet som desperat behöver mer elproduktion. Solkraften kan snabbt pressa elpriserna som drabbar både företag och hushåll. Enligt Sweco pressar solkraften elpriset ungefär lika mycket som motsvarande produktion från kärnkraft eller havsvind. En solcellsanläggning kan byggas och anslutas till elnätet på 12–18 månader. En ökad svensk elproduktion, inte minst i södra Sverige, minskar dessutom Europas beroende av rysk olja och gas om vi kan fortsätta exportera el till kontinenten. Men det finns dessvärre i dag ett juridiskt moment 22 för den som vill bygga solcellspark. Aktören måste bevisa att det inte skulle gå att i stället bygga vindkraft på marken som tas i anspråk, vilket skapar en hierarki mellan kraftslagen. Det är som om Volvo skulle behöva bevisa att det inte är bättre att de producerar cyklar i stället för bilar. Det är självklart orimligt och skapar onödiga hinder, detta vill vi ändra på i länsstyrelseinstruktionen. I dag kan ägare av solceller för mikroproduktion få skattereduktion för såld solel på 60 öre per kilowattimme. Regeringen vill ta bort denna möjlighet från 2026, vilket Centerpartiet motsätter sig. Om skattereduktionen försvinner minskar lönsamheten för solceller drastiskt och minskar utbyggnadstakten i ett läge där mer decentraliserad kraft behövs.

Det finns en utmaning vid anläggandet av stora solcellsparker på jordbruksmark, men sådan användning bör inte klassas som att marken varaktigt tas ur bruk, helt enkelt eftersom det ofta går att kombinera solel med att bruka marken för vall, bete eller annan

odling. Det går dessutom enkelt att plocka bort solcellsinstallationen vid behov. Trots det klassas marken som att den tagits ur bruk på samma sätt som om det byggts ett köpcentrum.

Även regelverken för småskalig energiproduktion är förlegade och motsvarar inte utvecklingen på marknaden. Vi tycker att det måste bli enklare att göra rätt. För att öka den närproducerade elproduktionen vill Centerpartiet bland annat slopa skatten för egenanvändning av solel, samt att du ska ha möjlighet till skatteavdrag om du är bosatt i en lägenhet men andelsägare i en mikroproduktionsanläggning, något som i dag inte är möjligt. För att bättre nyttja alla takytor vill vi att de som köper en andel i en sådan anläggning ska få samma gröna avdrag för sin del av investeringen i sitt andelsägande som den som bygger på eget tak. Vi vill se förtydligande i ellagen så att samma regler gäller för alla, med slopat krav på att betala inmatningsabonnemang för netto-producenter så att fler kan tänka sig att skala upp sin solelproduktion. Detta är särskilt viktigt i ljuset av de domar som kommit där villaägare får betala för att bygga ut elnätet lokalt, vilket är helt orimligt. Det ska också gå att dela el mellan fastigheter utan nätkoncession genom mikronät.

Elsäkerhetsverket har tidigare förbjudit vissa solcellspaneler då de haft komponenter i form av så kallade optimerare eller växelriktare som riskerar att störa radiokommunikation. Centerpartiet vill därför se över möjligheten att ställa krav på teknik såsom optimerare, i stället för att totalförbjuda vissa solcellspaneler.

18 Biogas

Tillverkning och användning av biogas spelar en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle och har många viktiga samhällsfördelar. Biogasen bidrar inte minst till ökad resurseffektivitet då tillverkningsprocessen i huvudsak nyttjar restprodukter. Såväl tillverkning som användning medför väldigt låga utsläpp, och den stora vinsten uppkommer då biogasen kan ersätta andra betydligt mer klimatskadliga drivmedel. Biogas som produceras i Sverige kan också bidra till en ökad självförsörjning av drivmedel, vilket ökar vår motståndskraft. Centerpartiet anser att biogasen kan och bör användas i fler tillämpningsområden; därför fokuserar vi på att riva hinder för och stödja ökad såväl produktion som användning av biogas genom att utveckla gröngasprincipen. Både stålindustrin och kemiindustrin har enorma behov av biogas framöver. Centerpartiet vill därför se en skyndsam implementering av Biogasmarknadsutredningens förslag, där den svenskproducerade biogasens samhällsekonomiska nyttor tydliggörs. För att därtill skapa trygghet för kommande biogasinvesteringar vill vi anta ett produktionsmål om minst 10 terawattimmar till 2030, i linje med Biogasmarknadsutredningens förslag. Vi anser även att Sverige bör vara drivande för att ändra statsstödsreglerna på EU-nivå så att anläggningar oberoende av storlek kan få stöd till biogasproduktion i Sverige och EU. Dessutom verkar vi för att biogasen ska garanteras långsiktig skattefrihet, vilket det går att läsa mer om i vår partimotion vid namn En folkrörelse för klimatet.

19 Kärnkraft

Kärnkraften stod för 29 procent av den totala elproduktionen under 2024. Kärnkraftens minskande andel av svensk elförsörjning är ett resultat av att flertalet reaktorer tagits ur drift. I dagsläget återstår sex reaktorer fördelade på tre anläggningar, tre i Forsmark, två i Ringhals och en i Oskarshamn. Baserat på priserna i elområde 3 under de senaste fem åren torde effekthöjningar och livstidsförlängningar i befintlig kärnkraft vara lönsamma. Effekthöjningar har gjorts vid ett flertal tillfällen, men också försenats eller lagts på is eftersom hela nätanslutningen behövt finansieras av elproducenterna. Ny storskalig kärnkraft är däremot inte lönsamt baserat på dagens marknadsmässiga förutsättningar, inte ens i SE 4, där elpriset är högre. Det är därmed svårt att beräkna hur mycket ny kärnkraft som kan tillkomma utan politiska beslut och styrmedel. I regeringens utredning kostar kärnkraften närmare 400 miljarder kronor för 4 000 till 6 000 megawatt, vilket motsvarar ca 4–5 kärnkraftsreaktorer. Samtidigt har kritik framförts att kostnaderna är i underkant. Eftersom den politiska ambitionen uppgår till 10 nya verk bör kostnaden åtminstone fördubblas. En överhängande risk med regeringens massiva subventioner för ny kärnkraft är att andra investeringar slås ut. Det gäller inte bara förnybara kraftslag utan livstidsförlängningarna av befintliga kärnkraftsreaktorer har bedömts ligga i farozonen för att genomföras, trots att de är betydligt mer kostnads-effektiva än nya reaktorer. Det är bara ett i raden av exempel på hur storskaliga riktade subventioner snedvrider marknaden på skattebetalarnas bekostnad. Vi vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut ledningskapaciteten för att öka effekten från befintlig kärnkraft och utreda lönsamhetspotentialen att livstidsförlänga befintlig kärnkraft efter år 2040 givet att miljö- och säkerhetskrav kan upprätthållas.

För oss är det helt grundläggande att kärnkraften ska stå för sina egna kostnader. Den som vill bygga kärnkraftverk på marknadsmässiga villkor är fri att göra det. Kärnkrafts-aktörer ska alltid själva bära kostnaderna för säkerhet, avfallshantering och olycks-försäkring, vilket bland annat kräver kraftigt ökade avsättningar för avfallshantering. Som för alla övriga kraftslag har staten ett ansvar att ansluta ny kraft till elnätet. Det ska dock inte finnas några särskilda subventioner för kärnkraft, vare sig i form av produktionsstöd, kreditgarantier eller övertagande av avfalls- eller olyckskostnader.

20 Uranbrytning

Som ett led i omställningen mot ett cirkulärt samhälle anser Centerpartiet att det är av stor vikt att alla tillgängliga resurser tas tillvara, för att undvika resursslöseri. Vid gruvdrift uppstår gruvavfall, som ofta innehåller biprodukter i form av andra ämnen och metaller. Ju mer av materialet från gruvbrytningen som kan användas, desto bättre är det ur ett cirkulärt perspektiv. Men att ta bort allmänna förbudet mot uranbrytning och dessutom ta bort kommunernas vetorätt som nu skett är helt fel. Det bör däremot fortsatt vara tillåtet att utvinna uran ur biprodukter från annan gruvdrift, inklusive för dess fissila egenskaper. Regeringen har under augusti 2025 gått fram med ett lagförslag som innebär att det allmänna förbudet mot uranbrytning ska tas bort i Sverige. Brytning i alunskiffer kommer med stora miljörisker. Centerpartiet är därför av uppfattningen att lokalsamhällen som ytterst påverkas av utvinningen måste få möjlighet att påverka om en gruva ska öppnas på platsen. Vi vill därför återinföra allmänna förbudet mot

uranbrytning och det kommunala vetot. Det bör även införas ett kommunalt veto mot all brytning i alunskiffer.

21 Fusionsenergi

Flera viktiga steg har tagits i forskningen kring fusionsenergi den senaste tiden. Samtidigt påpekar Strålsäkerhetsmyndigheten i sin skrivelse till regeringen (SSM2022-6007) att svensk lagstiftning särskiljer sig gentemot andra länder i det avseendet att även fusionskraftverk explicit omfattas av det regelverk som är anpassat för att reglera traditionell kärnkraft – alltså fissionsenergi. Driften av ett fusionskraftverk medför helt andra förutsättningar när det gäller risker och säkerhetsutmaningar jämfört med driften av traditionell kärnkraft, varför dessa regleringar till stora delar kan vara irrelevanta och utgöra stora och onödiga hinder för fusionskraftens etablering i Sverige. Till skillnad från traditionell kärnkraft använder ett fusionskraftverk inget uran eller liknande bränsle som kräver den typen av särskild hantering. Ett fusionskraftverk producerar heller inget högradioaktivt avfall som behöver slutförvaras över lång tid. Som Stålsäkerhets-myndigheten påpekar i sin skrivelse är det angeläget att snarast utreda hur regelverket kring fusionsenergi och fusionskraftverk kan uppdateras och anpassas för att bättre motsvara fusionsenergins tekniska och riskmässiga förutsättningar.

Det finns också ett behov av en nationell fusionsstrategi – i likhet med vad som finns i de länder som ligger längst fram kring fusionsenergi, såsom Storbritannien, USA och Kanada – där staten signalerar ett tydligt engagemang för frågan. Strategin behöver vara en tydlig politisk signal om ett svenskt engagemang för fusionsenergins möjliga potential som grön kraftkälla i Sverige och omfatta frågor kopplade till såväl nödvändig infrastruktur, kompetensförsörjning som investeringar och samarbeten nationellt och internationellt.

22 Flexibilitet

I ett elsystem med hög andel väderberoende kraft varierar elpriset mycket mer än i ett system med mycket baskraft. Ett sådant system skapar behov och lönsamhet för investeringar i flexibilitet som komplement till vind- och solkraften. Anledningen till att man ändå vill ha ett system med mycket väderberoende kraft är att kunna nyttja de låga priser som dessa kraftslag erbjuder. Om en verksamhet har möjlighet att flytta sin elanvändning i tid, det vill säga möjlighet till flexibilitet, så kan effekttoppar undvikas och nätet blir inte överbelastat, samtidigt som verksamheten får lägre elkostnader. Det finns redan i dag tjänsteföretag som säljer el genom smarta tjänster där det ingår att man kan få lägre elpris om man exempelvis laddar bilen på natten när efterfrågan är lägre. Digitaliseringen underlättar alltså en övergång till ett elsystem med större andel variabel elproduktion. Efterfrågeflexibilitet bidrar också till att resurserna i elsystemet används effektivt eftersom kostnaderna för att bygga ut elproduktionen minskar. Enligt Göteborg Energi kan flexibilitet kapa effekttopparna i Göteborg tillräckligt för att frigöra plats i nätet motsvarande behovet i en kommun i samma storlek som Partille eller Enköping. Vind- och solkraften kan också nyttjas bättre om elanvändningen styrs i högre grad, men då måste prissignalerna synliggöras bättre.

Trots möjligheterna styr dagens skattesystem med hög energiskatt och ett fast belopp inte mot flexibilitet. Inte heller elnätsregleringen premierar flexibilitet och effektivare resursutnyttjande, vare sig i tariffstrukturen med en hög andel fasta kostnader eller bolagens intäktsreglering där utbyggnad av nät är det som premieras och ger avkastning. I stället borde ökat utnyttjande av befintliga nät värderas högre, likt infrastrukturens fyrstegsprincip där utbyggnad kommer i sista hand. Utbyggnad är dessutom det alternativ som tar längst tid att genomföra. Nyttorna från flexibiliteten är svåra att bedöma, men värderas åtminstone till miljardbelopp årligen. Därför vill Centerpartiet inkludera teknik för smarta hem i det gröna avdraget. Vi vill också ändra elnätsregleringen så att flexibilitet och effektivare resursutnyttjande premieras högre än utbyggnad. Energiskatten ska göras om så att styrsignalerna för flexibilitet förstärks snarare än försvagas genom minskade fasta avgifter. Vi vill ge Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät i uppdrag att utveckla flexibilitetsmarknader och möjliggöra för fler typer av aktörer att delta.

23 Elgarantisystem

Centerpartiet värnar om vår nuvarande energimarknad och tror, likt en mängd remissinstanser, att en ökad politisering av elmarknaden kommer att försena och fördyra ny elproduktion. Däremot kommer det att behövas komplement till nuvarande modell som fortsatt håller elpriserna nere, men som ser till att el finns under alla dygnets timmar. Vi vill därför införa ett elgarantisystem med effektupphandling som tryggar elförsörjningen genom att täcka upp med produktion från flexibla källor de få timmar om året som ordinarie elsystem inte räcker till. Systemet är ett komplement till dagens energimarknad som prissätter och ökar lönsamheten i planerbar och flexibel kraftproduktion för att kapa pristopparna. Ersättningen ska också kunna gå till befintliga kraftverk som med enkla och kostnadseffektiva medel kan skruva upp sin produktion i den befintliga anläggningen och även innefatta exempelvis gårdsstöd för biogasturbiner.

24 En tredje kabel till Gotland

Gotland är som enda län inte anslutet till stamnätet i Sverige, utan bara anslutet till regionnätet via Vattenfalls kablar från 1980-talet. Gotland har haft begränsningar i sin anslutningskapacitet till elnätet sedan 2007. Bristande överföringskapacitet i de befintliga kablarna till fastlandet har inneburit stora begränsningar för utbyggnaden av vindkraft, solceller och industrisatsningar. Nu finns, efter mycket påtryckningar och engagemang från Centerpartiet, ett beslut från Svenska kraftnät att bygga två nya kablar till år 2031 på totalt 440 kV, det är ett steg i rätt riktning.

Tre aspekter är särskilt viktiga framöver:

De nya kablarna måste snabbas på och bli klara till senast år 2030, inte minst för industrins skull, som har stora behov av elektrifiering.

Finansieringen av de kommande kablarna inklusive ändutrustningar, måste ske till fullo av Svenska kraftnät via deras nätverkstariff. Annars skjuts kostnaderna över på gotlänningarna att bära nationell infrastruktur på ett orimligt sätt.

Just nu finns skarpa tillståndsprocesser på ca 70 terawattimmar vindkraft till havs runt omkring Gotland, helt på kommersiella grunder.

Dessa storskaliga projekt kommer att vara en avgörande roll för att försörja södra Sverige med el och möjliggöra klimatomställningen. Dessa projekt behöver integreras med planerna på de nya Gotlandskablarna. Gotland kommer framöver att kunna bli ett nytt överskottsområde för elenergi, vilket kan generera en väldigt spännande grön och blå industriutveckling på ön.

25 Klimatsmarta bostäder

Klimatfrågan driver på tekniska framsteg inom byggsektorn, och här måste politiken följa med utvecklingen. Medvetenheten om byggnadssektorns utmaningar är stor i branschen, men mycket arbete återstår för att ställa om hela byggsektorn och nå nettonollutsläpp. För Centerpartiet är det en självklarhet att Sverige ska vara världsledande när det gäller klimatsmart byggande. Ett bra klimatskal är en förutsättning för att klara klimatmålen i framtiden, då ett hus ska stå under en mycket lång tid. De bostäder som redan byggts behöver också renoveras klokt och energianvändningen minska. Centerpartiet vill även se över möjligheterna att öka återbruk och återvinning av byggmaterial.

Styrmedel och beslutad politik måste i praktiken leda till utsläppsminskningar och tydliga resultat för mer hållbart byggande. Det finns därmed anledning att se över beslutad politik som inte leder till väntat utfall. Energideklarationerna för byggnader har visat sig skapa oproportionerlig administrativ börda i förhållande till det mervärde som de väntades generera. Därför vill Centerpartiet ge Energimyndigheten i uppdrag att utvärdera hur energideklarationerna kan utformas för att göra bättre nytta, bidra till energieffektivisering på riktigt och skapa mervärde för fastighetsägaren. En effektivare användning bör vara utgångspunkten, eftersom det medför fördelar för både samhällsekonomin och klimatet. Centerpartiet är drivande för att EU:s energi-effektiviseringsmål ska uppgå till 50 procent effektivare användning till 2030 i EU.

Sverige behöver också vara i framkant när det gäller att planera hållbart. Med klimatförändringarna kommer våra hus och fastigheter att utsättas för nya prövningar. Även våra byggnader behöver anpassas till ett förändrat klimat. Större krav kommer också att ställas på dagvattenhantering, energieffektivitet, hållbar mobilitet med mera. Ambitiösa klimatmål för Sverige som helhet behöver avspegla sig i bostadsbyggandet. Takytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster. Skäl finns också att införa krav på byggnaders klimatpåverkan som successivt minskar utsläppen från bostadsbyggandet, och styr mot målet om klimatneutralitet.

Centerpartiet vill vidare se fler insatser för att öka byggandet i trä. När klimatkrav och regelverk utformas är det samtidigt viktigt att bejaka ett visst mått av teknik-neutralitet. Allt kan inte byggas i trä, och därför måste allt byggande, oavsett material, vara en del av den gröna omställning som hela samhället måste genomföra.

26 Omställningen i de gröna näringarna

Klimatförändringarna kan innebära stora produktionsbortfall för Sveriges bönder. Därför vill vi se mer klimatinvesteringar i lantbruket. Det behövs kraftfulla och långsiktiga åtgärder, exempelvis när det gäller vattentillgång, för att säkra och öka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion.

En stor del av Sveriges klimatarbete görs redan dagligen av Sveriges skogsägare. Skogsägarnas långsiktiga arbete, ofta över flera generationer, är viktigt för den svenska skogens välmående och är grunden för att den växer och årligen binder tiotals miljoner ton koldioxid. Skogen och bioekonomin, det vill säga den cirkulära ekonomin som baseras på förnybara råvaror, spelar en viktig roll för att vi ska nå våra klimatmål. Utan en aktivt brukad skog kan vi inte ersätta produkter av fossila råvaror med produkter från förnybara källor. Dessutom kommer ett fortsatt långsiktigt upptag av koldioxid i brukad skog och mark vara ett viktigt komplement för att nå målen om klimatneutralitet, även om det viktigaste verktyget för att nå klimatneutralitet alltid kommer att vara att fasa ut fossil energi och fossila råvaror.

För att säkerställa stabila, långvariga och klimateffektiva naturliga kolsänkor över tid och för att realisera skogens potential att ersätta fossila material behövs ökad tillväxt i Sveriges skogar, vilket kräver stärkt konkurrenskraft. Även förutsägbarhet från staten angående ägande- och brukanderätt och regelverk är centralt, liksom en förbättrad samverkan mellan skogliga intressenter.

Alla delar av bioekonomi, från den enskilda skogsägaren till biodrivmedels-producenten, behöver ständigt arbeta för att bli mer hållbara och innovativa. Det kräver långsiktiga spelregler för alla som ingår i bioekonomikedjan, från skogsägare till industri. Det kräver även långsiktighet för forskning och produktutveckling för allt från biodrivmedel och plastsubstitution till textilier och träbyggnation, samt frihet att själv bestämma över vad som sker med råvara och restprodukter. Vi vill därför öka den statliga finansieringen av forskning och utveckling i den växande bioekonomin, och vi kommer ständigt, på alla nivåer, att arbeta för att marknaden ska verka fritt inom de antagna spelreglerna. Centerpartiet vill se ett fossilfritt jordbruk och skogsbruk. Vi vill stödja den pågående omställningen, och ge de gröna näringarna rätt ekonomiska förutsättningar för att bli fossilfria.

Rickard Nordin (C)

Stina Larsson (C)

Julia Algotsson (C)

Emma Brihall (C)

Ulrika Heie (C)

Birte Sandberg (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Anders Ådahl (C)

Martin Ådahl (C)